

83805

СУФОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА
 ЛЛА ВА ДУККАКЛИ ЎСИМЛИКЛАР
 ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ҒАЛЛАОРОЛ
 ФИЛИАЛИДА ЯРАТИЛГАН БОШОҚЛИ,
 ДУККАКЛИ ДОН, МОЙЛИ ВА ЕМ-ХАШАК
 ЭКИНЛАРИ НАВЛАРИ

100
 Y I L
 Y O S H

МАТАЛОГИ

631.4
 C-89

33905
С 99

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

63164: 633.2/4

ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИЛМИЙ ИШЛАБ
ЧИҚАРИШ МАРКАЗИ

СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА ҒАЛЛА ВА ДУККАКЛИ
ЎСИМЛИКЛАР ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
ҒАЛЛАОРОЛ ФИЛИАЛИДА ЯРАТИЛГАН БОШОҚЛИ,
ДУККАКЛИ ДОН, МОЙЛИ ВА ЕМ-ХАШАК
ЭКИНЛАРИ НАВЛАРИ

КАТАЛОГИ

Республиканская научная
сельскохозяйственная

библ.

357366

Суғориладиган ерларда ғалла ва дуккакли Ҷсимликлар илмий тадқиқот институти Ғаллаорол филиалида яратилган бошоқли, дуккакли дон, мойли ва ем-хашак экинлари навлари каталоги. «Сангзор» нашриёти, Жиззах – 2013, 66 бет.

Тузувчилар:

Р.Сиддиқов, М.Жўраев, Н.Умиров, Ш. Орипов, Т.Маматқулов,
С.Ғайбуллаев, А. Маматқулов, Б. Ҳайдаров.

Мазкур каталогда Суғориладиган ерларда ғалла ва дуккакли Ҷсимликлар илмий тадқиқот институти Ғаллаорол филиалида яратилган бошоқли, дуккакли дон, мойли ва ем-хашак экинларининг нав ва дургайлари келтирилган. Уларнинг келиб чиқиши, муамлифи, ботаник ва агробиологик қимматли хўжалик белги ва хусусиятлари тавсифи, экиш меъёри ва муддатлари, озиқлантириш ва бошқа агротавсиялари ҳамда районлашган вақти, ҳудудлари қайд этиб ўтилган. Бу республикамиздаги селекционерларга муайян селекцион вазифаларни ҳал қилиш учун бошланғич материалларни тўғри танлашга имкон бериш билан бирга, белгиланган ҳудудларда навларни тўғри жойлаштиришга ҳамда мазкур ҳудудларда юқори ҳосил олишга имкон яратади.

Каталог илмий тадқиқот муассасалари, университет ва қишлоқ хўжалик илмгоҳлари биолог-агроном мутахассисларига, дон ва дуккакли экинлар соҳасида ишловчи илмий тадқиқотчи селекционерларга, шу билан бирга қишлоқ хўжалик ходимларига мўлжалланган.

Ушбу каталог СЕҒДЎИТИ Ғаллаорол филиалининг Илмий Кенгашида муҳокама қилинди ва тасдиқланди. Кенгашнинг 1-сонли баённомаси, 4 январ 2013 йил.

ISBN 978-9943-358-72-0

«Сангзор» нашриёти-2013

Яратганга минг бор шукрки, ўз донимизга,
ўз беминнат нонимизга эга бўлган
шу кунларга ҳам етиб келдик.
Ислом КАРИМОВ

КИРИШ

Истиқлолнинг дастлабки йилларида республикамиз аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини ўзимизда етиштириладиган дон ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари эвазига қондириш қишлоқ хўжалик ходимлари олдига турган устувор йўналиш ва муҳим вазифалардан бири бўлиб қўйилди.

Ҳаётда оддий бир янгиликдан тортиб, оламшумул ғояларнинг пайдо бўлиши ва амалга ошиши енгил кечмайди. Бу борада барча қишлоқ хўжалик ходимлари – оддий фермердан тортиб, мутахассислар, раҳбарлардан ҳам катта масъулият талаб этилади. Ўз ишини яхши биладиган қишлоқ хўжалик мутахассисларини тайёрлаш, шу йўналиш бўйича кўплаб илмий тадқиқотлар олиб бориш, янги илғор технологияларни ишлаб чиқиш, минтақамизга хос янги қишлоқ хўжалик мактабини яратиш асосий вазифалардан бирига айланди.

Республикамиз ғаллачилик ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари билан шуғулланувчи илмий тадқиқот институтлари билан Россия, Франция, Канада, Украина, Марказий Осиё ва Кавказorti давлатларининг илмий тадқиқот институтлари ҳамда CIMMYT, ICARDA каби Халқаро илмий Марказлари ўртасида фан ва технология соҳасида дўстона илмий алоқалар ўрнатилган.

Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси ва раҳбарлигида мамлакат аҳолисини ўзимизда етиштирилган дон билан таъминлаш юзасидан махсус дастур ишлаб чиқади. У дастурнинг босқичма-босқич амалга оширилиши натижасида бир қатор муаммолар ўз ечимини топди:

– биринчидан, аҳолини кафолатланган тарзда дон ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш имконияти юзага келди.

– иккинчидан, деҳқонларимиз учун янги иш жойлари ва қўшимча даромад манбаи яратилди.

– учинчидан, пахта майдонларининг бир қисми қисқартирилиб, бу майдонларга ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини экилиши ҳисобига экинларни алмашлаб экиш натижасида тупроқ унумдорлигини сақлаб қолиш имконияти яратилди.

– тўртинчидан, ғалладан бўшаган ерларга тақрорий экин экиш ҳисобига сабзавот етиштириш ҳажми кўпайди ва бу ҳам деҳқонларга қўшимча даромад орттириш имконини берди.

— бешинчидан, четдан ғалла сотиб олиш учун сарфланадиган валюта маблағлари иқтисод қилиб қолинди;

— олтинчидан, Ўзбекистон дон ва дон маҳсулотлари бўйича бошқа давлатларга қарамликдан қутилди;

— еттинчидан, чорва моллари учун озуқа базаси мустаҳкамланди.

Қишлоқ хўжалик экинлари навларнинг потенциал имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш учун, уларнинг энг қулай, илмий асосланган экиш муддатлари ва меъёрларини ўрганиш билан бирга ушбу технологик элементларни дон ҳосили ва сифатига таъсирини аниқлаш муҳимдир. Республикаимизнинг тупроқ-иқлим шароити, навларнинг биологик хусусиятлари суғориладиган ва лалмикор ерларда ўтмишдош экинлар, экиш муддатлари, меъёрлари, нам тўплайдиган ва ўсув давридаги суғоришлар, минерал ўғитлар билан ўғитлаш меъёрлари, муддатлари каби омилларнинг ғалла навларининг ўсишига, ривожланишига, қишга чидамлилигига, ҳосилнинг шаклланишига, доннинг сифатига таъсирини ўрганиш ҳамда шу асосида амалий тавсияномалар ишлаб чиқиш зарурлигини кўрсатади.

Республикаимизда суғориладиган ерларда экиш учун Давлат реестрига киритилган бугдой навларининг потенциал ҳосилдорлиги гектаридан 80—100 центнерни ташкил қилади. Шунга қарамасдан, суғориладиган ерларда жуда кўп хўжаликларда кузги бугдой ҳосилдорлиги ўртача гектаридан 40—50 ц ни ташкил этмоқда. Потенциал ҳосилдорлик билан амалдаги ҳосилдорлик ўртасида катта фарқ бор. Етиштирилган доннинг сифати эса кўп ҳолларда дон ва макарон ишлаб чиқариш саноатининг талабларига тўлиқ жавоб бермайди. Бунинг асосий сабабларидан бири, кузги бугдой ўстириладиган минтақаларнинг тупроқ-иқлим шароитлари, навларнинг биологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, илмий асосланган етиштириш технологияларининг ишлаб чиқилмаганлигидир.

Мазкур каталогда кузги бугдой ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари навларининг биологияси, етиштириш технологияси бўйича ўтказган тажрибалари ҳамда республикаимизда ўтказилган тадқиқотлар натижаларига доир илмий маълумотлар таҳлили ҳамда энг мақбул экиш муддатлари, меъёрлари, ҳудудлари, ўғитлаш ва суғориш тартиблари еритилган.

СУҒОРИЛАДИГАН МАЙДОНЛАРДА ЮМШОҚ БУҒДОЙ НАВЛАРИ

"САНЗАР-4" НАВИ

СЕҒДУЎТИ Ғаллаорол филиалида яратилган. Сиди—Мади Х Безостая—1 дўягайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: А.И. Ковалев, Ю.А.Ковалев, С.Гайбуллаев, Ж.Умаров, В.А.Кириш.

Биологик тавсифи. Тур хили Ферригениум (Ferru-

gineum). Биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фаслли). Бошоғи қизил, ланцетсимон, ўртача зичликда, бошоқ узунлиги 9—10 см, қилтиқли, қилтини ўртача тарвақайлаган, овалсимон, қипиқ елкаси тўғри, бир оз кўтарилган, туксиз, дони қизил, овалсимон, йирик, дон ариқчаси чуқур, 1000 дон дон вазни 40—42 г, дон таркибида оқсил миқдори 12—13%, клейковина миқдори 30—32%, дон ҳажми 735 г/л ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 105—110 см, пояси ўртача мустаҳкам, юқори агротехникада ётиб қолишга мойил, барги оч яшил, туксиз, пояга яқин ҳолда туради. Бугдой касалликларидан қўнғир ва сариқ занг ҳамда қаттиқ қора-куяга унчалик чидамли эмас, совуққа ва қурғоқчиликка чидамли. Ҳосилдорлиги ўртача 50—55 ц/га, баҳорги муддатларда экилганда 35—38 ц/гани ташкил этади. Нав эртапишар навлар гуруҳига киради.

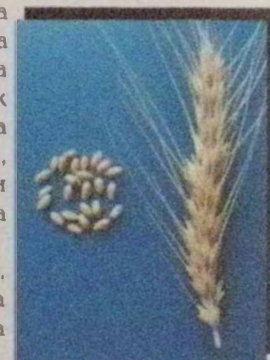
Экиш меъёри. Кузда гектарига 4,0 млн. дон, кечки муддатларда 4,5—5,0 млн. дон, баҳорда 3—3,5 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Октябрь ойининг иккинчи ва учинчи ўн кунлиги, кечки муддат ноябр ойи, баҳорда феврал ойининг иккинчи ва март ойининг биринчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Фосфорли ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га, азотли ўғит билан эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг/га, иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг/кг миқдориди озиқлантирилади.

Веgetация даврида: феврал ойида биринчи, март ойида иккинчи, апрел ойи охирида ва май ойи бошида учинчи, бошоқлагандан сўнг енгил тўртинчи суғориш тавсия этилади.

Нав Ўзбекистон Республикасининг сув билан кам ва ўрга таъминланган майдонларига 1981 йилда экиш учун районлаштирилган.

"ЁНБОШ" НАВИ

Муаллифлари:

А.А.Аманов, В.А.Киряш,
И.Г.Одинцова, Н.Ж.Умиров.

Биологик тавсифи. Тур хили Ферригениум (Fertig-gineum). Биологик ҳаёт тарзи кузги, ўртапишар нав.

Бошоғи қизил, цилиндрсимон, учи бироз торайган, туксиз, ўртача зичликда, бошоқ узунлиги 9–11 см, қилтиқли, қилтиғи тарвақайлаган, бошоқ қилиғи овалсимон, дағал, қипиқ елкаси тўғри, қипиқ қизиллари ўртача билинади, бошоқ қипиқ тишчаси ўткир 1,5–2 мм. Дони қизил, тухумсимон, дон ариқчаси чуқур, ўртача йирикликда, ялтироқ, 1000 дон дон вазни 39–41 г, дон таркибида оқсил миқдори 11–12%, клейковина миқдори 29–30%.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 110–115 см, пояси ўртача мустаҳкам, юқори тупланувчан, барги яшил, эни ўртача, туксиз, пояга яқин, қўнғир ва сариқ занг касалликларига бардошли, қаттиқ қора куяга ўртача бардошли, совуққа ва қурғоқчиликка чидамли ярим интенсив типдаги нав, ҳосилдорлиги ўртача 55–60 ц/га.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 4,0–4,5 млн. дон, кечки муддатларда 4,5–5 млн дон дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Сентябрнинг учинчи ўн кунлиги ва октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, кечки муддат ноябр ойи ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг/га иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг/га миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Кузда биринчи сўғориш, феврал ойида иккинчи сўғориш, апрел охирида ва май бошида учинчи сўғориш, бошоқлагандан сўнг енгил тўртинчи сўғориш тавсия этилади.

Ёнбош нави Ўзбекистон Республикасининг сув билан кам ва ўрта таъминланган майдонларига 1995 йилда экиш учун районлаштирилган.

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида Санзар-85 х №17143 (Сурия) дурагайдан яқка танлаш йўли билан яратилган.

"ҲОСИДДОР" (САНЗАР-8) НАВИ

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида Россия ўсимликшунослик илмий тадқиқот институтининг К-50729 нав намунасини Безостая-1 нави билан чатиштириш натижасида олинган дурагайдан яқка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: А.И.Ковалев, Ю.А.Ковалев, С.Файбуллаев, Р.А.Удачин, А.Ҳайитбоев, В.В.Каткова.

Биологик тавсифи. Тур хили Грекум (Graecum). Биологик ҳаёт тарзи кузги, ўртапишар. Бошоғи призмасимон, оқ рангда, бошоқ узунлиги 9–11 см, бошоқ қипиғи оқ, туксиз, бошоқчалар бошоқда ўртача зичликда жойлашган, қипиқ тухумсимон, қипиқ елка шакли тўғри, қипиқ қизиллари аниқ, қилтиқлари ўртача узунликда, дони оқ, дон ариқчаси чуқур эмас, дон шакли овалсимон, 1000 дон дон вазни 40,9 г, дон ҳажми 745 г/л, дон таркибида оқсил миқдори 13–14%, клейковина миқдори 29–30% ни ташкил қилади. Нон ёпилиши яхши, нонининг умумий сифати 4,2 балл.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 105–110 см, тупланиши юқори (5–7 дон), пояси мустаҳкам, юқори агротехникада етиб қолишга мойил, барги оч яшил, ўртача энсиз, узун, туксиз, пояга яқин жойлашган, совуққа, қурғоқчиликка чидамли, тўкилувчан эмас. Сариқ занг касаллигига ва қаттиқ қоракуяга ўртача бардошли, ҳосилдорлиги ўртача 55–60 ц/га. Энг юқори ҳосилдорлиги 65 ц/га.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 4,0–4,5 млн. дон, кечки муддатларда 4,5–5,0 млн дон дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Сентябр ойининг учинчи ўн кунлиги ва октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, кечки муддат ноябр ойи ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг/га иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг/га миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Вегетация даврида: феврал ойида биринчи, март ойида иккинчи, апрел ойи охирида ва май ойи бошида учинчи, бошоқлагандан сўнг енгил тўртинчи сўғориш тавсия этилади.

Нав Ўзбекистон Республикасининг сув билан кам ва ўрта таъминланган майдонларига 1996 йилда экиш учун районлаштирилган.

"МАРЖОН" НАВИ

Муаллифлари: А.Аманов,
Н.Умиров, В.А.Кирияш,
Д.А.Ахмеджанова.

СЕҒДҲИТИ Галлаорол филиалида
Санзар-85 X К-дурагайдан якка
танлаш йўли билан яратилган.

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум (*Erythrospermum*). Биологик ҳаёт тарзи кузги, ўртапишар. Бошоғи призмасимон, оқ рангда, бошоқ узунлиги 11–12 см, қилтиқли, ўртача тарвақайлаган, қилтиғи бошоғи билан тенг, қипиғи овалсимон шаклда, елкаси тўғри, қипиқ тиши ўртача узунлиқда, дони қизил, дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дон дон вазни 43–45 г, дон таркибидagi оқсил миқдори 13–14%, клейковина миқдори 32–34%, дон ҳажми 772 г/л ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Ҳсимлик бўйи 115–120 см, тупланиши ўртача (4–6 дон), пояси мустаҳкам, ётиб қолишга чидамли, барги оч яшил, ўртача энлиликда, узун, туксиз, пояга яқин жойлашган, совуққа, қурғоқчиликка чидамли, тўкилувчан эмас. Сарик ва қўнғир занг касалликлариға бардошли. Ўртача ҳосилдорлиги 60–65 ц/га ни ташкил қилади.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 4,0–4,5 млн дон, кечки муддатларда 4,5–5 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Сентябрь ойининг учинчи ўн кунлиги ва октябр ойининг биринчи ва иккинчи ўн кунлиги, кечки муддатда ноябр ойи ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг, иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Веgetация даврида: феврал ойида биринчи суғориш, март ойида иккинчи, апрел ойи охирида ва май ойи бошида учинчи суғориш, бошоқлагандан сўнг енгил тўртинчи суғориш тавсия этилади.

Маржон нави Ўзбекистон Республикасининг сув билан кам ва ўрта таъминланган майдонларига 1996 йилдан экиш учун районлаштирилган.

"ДҲСТЛИК" НАВИ

СЕҒДҲИТИ Галлаорол филиалида
ИКАРДА ва СИММИТнинг VDMЕ-
9 навидан якка танлаш йўли билан
яратилган.

Муаллифлари: А.Аманов,
Н.Умиров, А.Ҳайитбоев,
Р.Э.Сиддиқов.

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум

(*Erythrospermum*), Эртапишар нав. Биологик ҳаёт тарзи кузги.

Бошоғи овалсимон, оқ рангда, бошоқ узунлиги 9–11 см, қилтиқли, ўртача тарвақайлаган, қилтиғи бошоғи билан тенг, бошоқ қипиғи овалсимон шаклда, қипиғ елкаси бироз қўтарилган, қил тиши ўртача узунлиқда, дони қизил, дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дон дон вазни 40,9 г, дон сифати оқсил миқдори 11,0–12,0%, клейковина миқдори 29–30%, дон ҳажми 728 г/л ни ташкил қилади.

Агробиологик тавсифи. Ҳсимлик бўйи 105–110 см, тупланиши ўртача (5–6 дон), пояси ўртача мустаҳкам, ётиб қолишга чидамли,

барги оч яшил, ўртача энлиликда, узун, туксиз, пояга яқин жойлашган, совуққа, қурғоқчиликка ва шўрга чидамли, тўкилувчан эмас. Сарик ва қўнғир занг касаллигига бардошли, қаттиқ қорақуя касаллигига кучсиз чидамли. Ҳосилдорлиги ўртача 60–65 ц/га ни ташкил этади.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 4,0–4,5 млн. дон, кечки муддатларда 4,5–5,0 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Сентябрь ойининг учинчи ўн кунлиги ва октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, кечки муддати ноябр ойи

ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг/га, иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг/га миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Веgetация даврида: феврал ойида биринчи, март ойида иккинчи, апрел ойи охирида ва май ойи бошида учинчи суғориш, бошоқлагандан сўнг енгил тўртинчи суғориш тавсия этилади.

"Дўстлик" нави Ўзбекистон Республикасининг сув билан кам ва ўрта таъминланган майдонларга ҳамда тупроғи шўрхок ерларга экиш учун 2005 йилда Давлат реестрига киритилган.

"ГАЙРАТ" НАВИ

Муаллифлари: Н. Отаханов, А.Аманов, Н.Умиров, А.Хайитбоев.

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум (Erythrospermum), кечпишар, биологик ҳаёт тарзи кузги.

Бошоғи призмасимон, бошоқ учи бироз торайган, оқ рангда, туксиз, қилтиқли, бошоқ узунлиги 12–13 см, қилтиғи бироз тарвақайлаган, бошоқдан тўғри йўналишда, қипиғи овалсимон, узун, қипиқ елкаси бир оз кўтарилган, қипиғи қил тишчалари ўткир, дони қизил, овалсимон узунчоқ, йирик, дон ариқчаси тўлиқ, 1000 дон дон вазни 43–45 г, дон таркибида оқсил миқдори 11–12%, клейковина миқдори 29–30%, дон ҳажми 782 г/л ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 95–100 см, тулланиши юқори (6–8 дон), пояси мустаҳкам, ётиб қолишга ўта чидамли, барғи оч яшил, энли, узун, туксиз, пояга яқин жойлашган, совуққа, қурғоқчиликка чидамли, тўкилувчан эмас. Сарик ва қўнғир занг касалликларига бардошли, қаттиқ қорақуяга кучсиз чидамли. Ҳосилдорлиги ўртача 70–75 ц/га ни ташкил этади. Интенсив типдаги нав.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 4,0–4,5 млн. дон, кечки мuddатларда 4,5–5,0 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш мuddати. Сентябрь ойининг учинчи ўн кунлиги ва октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, кечки мuddат ноябр ойи ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олди соф ҳолда 90 кг/га фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 80 кг/га, иккинчи марта найчалаш даврида 100 кг/га миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Вегетация даврида: феврал ойида биринчи, март ойида иккинчи, апрел ойи ўртасида учинчи ва май ойи ўртасида тўртинчи, бошоқлагандан сўнг бешинчи суғоришни ўтказиш тавсия этилади.

Гайрат нави Республиканинг сув билан ўрта ва тўлиқ таъминланган майдонларига 2002 йилда экиш учун Давлат реестрига киритилган.

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида Санзар-85 навини MV-15 нави билан чатиштириб олинган дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

"БЎЗҚАЛЪА" НАВИ

Муаллифлари: А.Аманов, И.Ибрагимов, А.Хайитбоев, Н.Умиров.

Биологик тавсифи. Тур хили ферргинеум (Fergineum). Ярим интензив типда, биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фасли).

Бошоғи цилиндрсимон шаклда, ранги қизил, ўртача зичликда, қилтиқли, қилтиғи тарвақайлаган, бошоқ билан тенг ёки калта, бошоқча қипиғи овалсимон, қизил, туксиз, бошоқ узунлиги 11–12 см, қипиқ елкаси текис, қипиқ қил тишчаси 1,5–2,5 мм узунликда, қипиқ чизикчалари аниқ билинади. Дон ранги қизил, йирик, овалсимон, ялтироқ, дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дон дон вазни 43,4–45,0 г, дон таркибида оқсил миқдори 13–14%, клейковина миқдори 30–32% ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 90–100 см, поя ўртача мустаҳкам, ўсимлик барғи оч яшил, ўртача ингичка, узун, пояга яқин туради, қурғоқчиликка ўта чидамли, қўнғир ва сариқ занг касалликларига

ўртача бардошли ва қаттиқ қорақуя касаллигига бироз чалинувчан, совуққа ва ётиб қолишга мойил, ўртача ҳосилдорлиги 60–55 ц/га. Экологик нав синовида энг юқори ҳосил 70 ц/га бўлган.

Экиш меъёри. Гектарига эртаги мuddатда 4,0–4,5 млн. дон, кечки мuddатларда 4,5–5 млн. дон, баҳорда 3–3,5 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш мuddати. Кузда октябрь ойининг иккинчи ва учинчи ўн кунлиги, кечки мuddат ноябр ойи, баҳорда феврал ойининг иккинчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг/га, иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг/га миқдорида соф ҳолда азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Вегетация даврида: феврал ойида биринчи суғориш, март ойида иккинчи, апрел ойи охирида ва май ойи бошида учинчи суғориш, бошоқлагандан сўнг енгил тўртинчи суғориш тавсия этилади.

"Бузқалъа" нави Республиканинг сув билан ўрта ва тўлиқ таъминланган майдонларига 2007 йилда экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"ЗАМИН-1" НАВИ

Муаллифлари: А. Аманов,
Н. Тўлаганов, Т. Асилбоев,
А. Ҳайитбоев, Н. Умиров.

Биологик белгилар.

Грекум (Graecum) тур хилига мансуб, биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фаслли), бошоғи қилтиқли ва тарвақайлаган, оқ рангли, бошоқ қобиқчаси туксиз.

Бошоқ шакли цилиндрсимон, бошоқ узунлиги 10–12 см, бошоқдаги бошоқчалар сони 18–22 та, зич жойлашган, бошоқдаги донлар сони 48–55 та. Бошоқ қипиқчаси ланцетсимон, ўртача елкали, қипиқча тишчаси калта (2мм).

Дон шакли бочкасимон, ўртача йирик (7–8 мм), дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дон дон вази 40–44 г. Дон ҳажми 780–787 г/л. Нонлик сифати тўлиқ қониқарли. Оқсил миқдори 11–12%, клейковина миқдори 30–31% ни ташкил қилади.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 90–100 см, мустаҳкам, ётиб қолишга чидамли, барг ранги яшил, ўртача энгликда, туксиз, тулланиши ўртача, пояси тик ҳолда.

Ўсув даври 220–226 кунни ташкил этади, нав ўртапишар, маҳаллий андоза на Санзар–8 билан тенг, кечпишар Половчанка навидан 6–10 кун олдин пишади, қишга ўртача чидамли. Республиканинг Марказий ва Жанубий минтақаларида ҳамда Фарғона водийсида яхши қишлайди. Қурғоқчиликка, касалликларга (сарик ва қўнғир занг) чидамли, қаттиқ қорақуя ва чанг қорақуя касалликларига ўртача бардошли ҳисобланади.

Нав юқори ҳосилдорликка эга. Республиканинг Фарғона водийсида гектаридан 75–80 ц/га, Жиззах, Қашқадарё вилоятларида гектаридан 60–65 ц/га ҳосил беради. Нав маъданли ўнитларга ва суғоришга ўртача талабчан.

Экиш муддати. Кузда октябрнинг иккинчи ўн кунлиги ва баҳорда февралнинг иккинчи ўн кунлиги мақбул ҳисобланади.

Экиш метёри. Гектарига кузда 4–4,5 млн. дон, баҳорда 3 млн. дон унвчан уруғни ташкил қилади.

Замин нави 2007 йилдан бошлаб Республиканинг барча суғориладиган майдонларига экиш учун Давлат реестрига киритилган.

СЕҒДЎИТИ Ғаллаорол филиали томонидан Челиз навидан яқка танлаб олиш йўли билан яратилган.

"БАҲОР-1" НАВИ

СЕҒДЎИТИ Ғаллаорол филиали томонидан "Санзар-8" (Ҳосилдор) ва "Паразупи" навларидан олинган дурагай линиядан яқка танлаб олиш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Р. Сиддиқов, А. Ҳайитбоев, Н. Умиров, М. Жўраев, Ў. Нурбеков.

Биологик тавсифи. Тур хили Грекум (Graecum), биологик ҳаёт тарзи баҳорги.

бошоғи пирамидасимон, ранги оқ, бошоқ узунлиги 10–12 см, бошоқдаги бошоқчалар сони 18–22 та, бошоқчалар ўртача зичликда жойлашган, бошоқдаги дон сони 48–55 та, енгил янчилади, қилтиги тарвақайлаган, оқ рангли, бошоқ қобиқчаси туксиз, тухумсимон шаклда, узунлиги 12–14 мм, эни 4–5 мм, елкаси тўғри бироз кўтарилган, бошоқ қипиғи бир оз қийшайган. Дони оқ рангда, узунчоқ, ўртача йирикликда, ялтироқ, тўқилмайди, 1000 дон дон вази 40–44 г. Дон ҳажми 779–785 г/л. Дон таркибида оқсил миқдори 13,0–13,5%, клейковина миқдори 30,0%, ялтироқлиги 92,0%, нон ёпилиш яхши.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 110–110 см, мустаҳкам, ётиб қолишга чидамли, барги ўртача узунликда, оч яшил рангда, туксиз. Тулланиши яхши, пояси тўғри. Кечпишар Половчанка навига нисбатан 8–10 кун эрта пишади, қурғоқчиликка ҳамда, баҳорги совуққа чидамли, қишга ва совуққа чидамсиз, сарик ва қўнғир занг касалликларига бардошли. Ҳосилдорлиги баҳорги муддатда экилганда ҳам юқори. Баҳорда экилганда Фарғона вилоятида гектаридан 40–50 ц/га, Жиззах, Қашқадарё вилоятларида гектаридан 35–45 ц/га ҳосил олинган.

Экиш метёри. Гектарига баҳорда 3–3,5 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Феврал ойининг иккинчи ўн кунлиги ва март ойининг биринчи, иккинчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўнитлаш эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 80 кг/га, иккинчи марта найчалаш даврида 100 кг/га миқдорида азотли ўнитлар билан озиқлантирилади.

Баҳор–1 нави Республиканинг сув билан ўрта ва тўлиқ таъминланган майдонларига 2012 йилда экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"ИСТИҚЛОЛ-20" НАВИ**Муаллифлари:**

Р.Э.Сиддиқов, А.Ҳайитбоев,
Н.Умиров, Н. Юсупов

Биологик тавсифи. Тур хили Лютесценс (*Lutescens*), ўртапишар, биологик ҳаёт тарзи кузги.

Бошоғи цилиндрсимон, оқ рангда, туксиз, қилтиқсиз, бошоқ узунлиги 10–12 см, бошоқдан тўғри йўналишда, қилиғи ланцетсимон, узун, қипиқ елкаси тўғри текис, қипиқ қил тишчалари ўткир, дони қизил, тухумсимон, ўртача, дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дон дон вазни 42–44 гр, дон таркибида оқсил миқдори 12,5 %, клейковина миқдори 29–30%, дон ҳажми 796 гр/л ни ташкил этади. •

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 95–100 см, тулланиш юқори (6–8 дон), пояси мустаҳкам, ётиб қолишга ўта чидамли, барги тўқ яшил, энли, узун, туксиз, пояга яқин жойлашган, совуққа, қурғоқчиликка чидамли, тўкилувчан эмас. Сариқ ва қўнғир занг касалликларига бардошли, қаттиқ қоракуяга кучсиз чидамли. Ҳосилдорлиги ўртача 65–75 ц/гони ташкил этади. Интенсив типдаги нав.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 4,0–4,5 млн.дона, кечки муддатларда 4,5–5,0 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Сентябрь ойининг учинчи ўн кунлиги ва октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, кечки муддат ноябр ойи ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 80 кг/га, иккинчи марта найчалаш даврида 100 кг/га миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Вегетация даврида феврал ойида биринчи сугориш, март ойида иккинчи, апрел ойи ўртасида учинчи сугориш ва май ойи ўртаси тўртинчи сугориш, бошоқ олингандан сўнг бешинчи сугоришни ўтказиш тавсия этилади.

Истиқлол–20 нави Республиканинг сув билан ўрта ва тўлиқ таъминланган майдонларига кузда экиш мўлжалланган.

СЕҒДУИТИ Галлаорол филиалида Крошка х (Унумли бугдой х К-429282) мураккаб дурагай комбинациясидан кўп қиррали якка танлаш йўли билан яратилган.

"САЪД-2010" НАВИ**Муаллифлари:**

Р.Э.Сиддиқов, А.Аманов,
А.Ҳайитбоев, Н.Умиров,
И.И.Эшонқулов,
М.А.Жўраев.

СЕҒДУИТИ Галлаорол филиалида Маржон Х К-429286 дурагай комбинациясидан кўп қиррали якка танлаш йўли билан яратилган.

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум (*Erythrospetum*), Эртапишар. Биологик ҳаёт тарзи баҳорги.

Бошоғи овалсимон, оқ рангда, бошоқ узунлиги 9–11 см, қилтиқли, ўртача тарвақайлаган, қилтиғи бошоғи билан тенг, бошоқ қилиғи овалсимон шаклда, қипиқ елкаси текис–тўғри, қил тиши ўртача узунлиқда, дони қизил, дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дон дон вазни 32–35 гр, дон таркибида оқсил миқдори 12,0–13,0%, клейковина миқдори 29–30%, дон ҳажми 787 гр/л ни ташкил қилади.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 95–97 см, тулланиши ўртача (5–6 дон), пояси ўртача мустаҳкам, ётиб қолишга чидамли, барги оч яшил, ўртача энлиликда, узун, туксиз, пояга яқин жойлашган, баҳорги совуққа, қурғоқчиликка ва шўрга чидамли, тўкилувчан эмас. Сариқ ва қўнғир занг касалликларига бардошли, қаттиқ қоракуя касалликларига кучсиз чидамли. Ҳосилдорлиги баҳорда экилганда ўртача 35–40 ц/га ни ташкил этади.

Экиш меъёри. Гектарига баҳорда 3–3,5 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Феврал ойининг иккинчи ярми ва март ойининг биринчи ярми ҳисобланади.

Озиқлантириш. Биринчи озиқлантириш даврида соф ҳолда 80 кг/га, иккинчи марта найчалаш даврида 100 кг/га миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Саъд–2010 нави Республиканинг сув билан ўрта ва тўлиқ таъминланган майдонларига баҳорда экиш учун мўлжалланган.

КАТТИҚ БУҒДОЙ НАВЛАРИ

"МАКУЗ-3" НАВИ

Муаллифлари:

А.И.Ковалев, Ю.А.Ковалев,
С.Ғайбуллаев, Ж.Умаров,
В.А.Каткова.

Биологик тавсифи. Тур
хили Мелянопус (Melanopus),

биологик ҳаёт тарзи икки фасли, бошоғи оқ, бошоқчалар зич
жойлашган, бошоқ узунлиги ўртача, тукли, қилтиқли, қилтигининг ранги
қора, тарвақайлаган, бошоққа нисбатан 1,5–2 баробар узун, дони сариқ,
бироз узунчоқ, дон ариқчаси тор, 1000 дон дон вазни 47–50 г. Дон
таркибида оқсил миқдори 14–15%, клейковинаси 29–32%, шишаси –
монлиги 90% ни ташкил этади. Макаронбоплик хусусияти 4,5 балл.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 96–100 см, пояси ўртача
мустаҳкам, етиб қолишга бир оз мойил, барги оч яшил, узун, энсиз,
поёга яқин жойлашган, совуққа ўртача бардошли, қурғоқчиликка
чидамли, занг касалликлари билан касаланмайди.

Самарқанд вилояти Каттақўрғон туманида
суғориладиган майдонлардан 64–68
центнердан, Пахтачи тумани ва Бухоро
вилояти Вобкент туманларида 71–73
центнердан дон ҳосили олинган.

Экиш муддати. Кузда октябрь ойи, баҳорда
феврал ва март ойининг биринчи ярми энг
қулай муддатлар ҳисобланади.

Экиш мезёри. Гектарига 5–5,5 млн. дон
унувчан уруғ ҳисобида экилади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га
фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг/га,
иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг/га миқдорида азотли ўғитлар
билан озиқлантирилади.

Вегетация даврида: феврал ойида биринчи, март ойида иккинчи,
апрел ойи охирида ва май ойи бошида учинчи, бошоқлагандан сўнг
енгил тўртинчи суғориш тавсия этилади.

"Макуз-3" нави Республиканинг сув билан ўрта ва кам таъминланган
майдонларида 2000 йилда экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"ИСТИҚБОЛЛИ" (МЕЛЯНОПУС-170) НАВИ

Муаллифлари:

Р.Э.Сиддиқов, А.Ҳайитбоев,
Н.Ж.Умиров, Юсупов Н.Х.

Биологик тавсифи. Тур
хили Мелянопус (Melanopus).

Нав интенси́в типли, ўрталишар кузги қаттиқ буғдой навидир.

Бошоғи оқ, цилиндрсимон, бошоқчалари зич жойлашган, туксиз,
қилтиқли, қилтиги қора, бошоққа нисбатан 1,5–2,0 баробар узун, дағал,
тарвақайлаган, бошоқ узунлиги 11–13 см, бошоқча қипиғи овалсимон,
туксиз, қипиқ елкаси тўғри, қипиқ қили узун.

Дони сариқ (қаҳрабо) рангда, дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дон дон
вазни 43,4–45,0 г, ҳажми 820–825 г/л. Дон таркибида оқсил миқдори

14–15%, клейковина миқдори 30–32%.
Кондитер ва макарон хом – ашё маҳсулотлари
тайёрлаш учун макаронбоплик хусусияти яхши.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 90–
100 см., пояси мустаҳкам, етиб қолишга
чидамли, барги оч яшил рангда узун, энсиз,
қишга ва совуққа ўртача чидамли,
қурғоқчиликка ҳамда касалликга бардошли.
1998–2000 йилларда Сирдарё вилоятида ўртача
64–76 ц/га ҳосил олинган. Экологик нав
синовда энг юқори ҳосилдорлиги 76 ц/га ташкил
этган.

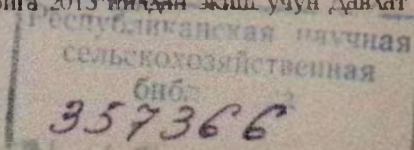
Экиш муддати. Октябр ойининг иккинчи ярми энг мақбул экиш
муддати ҳисобланади.

Экиш мезёри. Гектарига 5–5,5 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида.

Озиқлантириш. Ўғитлаш шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг/га
фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг/га
иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг/га миқдорида азотли ўғитлар
билан озиқлантирилади.

Вегетация даврида: феврал ойида биринчи, март ойида иккинчи, апрел
ойи охирида ва май ойи бошида учинчи, бошоқ олгандан сўнг енгил
тўртинчи суғориш тавсия этилади.

"Истиқболли" нави Республиканинг сув билан ўрта ва кам
таъминланган майдонларида 2013 йилдан экиш учун Давлат реестрига
киритилган.

ЛАЛМИКОРЛИҚДА ЮМШОҚ БУГДОЙ НАВЛАРИ

"ТЕЗПИШАР" НАВИ

СЕРГЎИТИ Галлаорол филиалида Безостая-1 ва Грекум-646 навларидан чапиштириб олинган дурагай комбинациясидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари:

Н.Б.Бекназаров, Р.О.Каткова, Н.М.Маширов, М.О.Омонов, Н.В.Покровский.

Биологик тавсифи. Нав эритроспермум

(Erythrospermum) тур хилига мансуб. Биологик ҳаёт тарзи ярим кузги. Бошоғи қилтиқли, цилиндрик шаклда, бошоқ учки қисми бироз торайган, ўртача бошоқ узунлиги (8—10 см), бошоқ ранги оқ, туксиз, бошоқчалар зич жойлашган, бошоқдаги қилтиқ ўртача тарқоқ, дағал, тарвақайланмаган, қилтиқ узунлиги бошоқ билан тенг ёки бироз каалта, тўкилмайди, дон янчилиши ўртача. Бошоқ қилиғи узунчоқ — тухумсимон, туксиз, елкаси тўғри.

Дони овал, тухумсимон шаклда, ўртача йирикликда, дондаги чуқурча ботиқ эмас, ялтироқ, дони қизил рангда, пишиб етилгач тўкилишга мойил эмас. 1000 дона дон вазни 35—42 г, дон ҳажми 815 г/л.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 90—115 см, тик ўсувчи, ётиб қолишга чидамлилиги 4,5—5 балл, совуққа ва иссиққа чидамли, тезпишар нав. Қўнғир занг ва чанг қоракуя касалликларига чидамли, сариқ занг ва қаттиқ қоракуя касаллигига ўртача чидамли.

Ун ва нон технологик кўрсаткичлари 4,1 балл, қимматбаҳо навга мансуб, турли лалми минтақаларда ҳосилдорлиги ўртача 15,0 ц/га, энг юқори ҳосилдорлик 31,5 ц/га ни ташкил этади. Лалмикорликнинг текислик ва қир—адирлик минтақалари учун мослашган.

Экиш муддати. Об—ҳавонинг ўзгаришига қараб октябрь—февраль.

Экиш меъёри. Текислик ва қир—адирлик минтақалар учун гектарига 2,5 млн. дона унувчан уруғ ҳисобида.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда 40—45 кг фосфорли, азотли ўғит билан баҳорги озиқлантиришнинг мақбул муддати феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлиги бўлиб, 40—50 кг/га меъёрга ўғитланиши зарур.

Нав Республиканинг Жиззах, Қашқадарё, Сирдарё ва Самарқанд вилоятлари лалмикор майдонларининг текислик ва қир—адирлик минтақалари учун 1980 йида районлаштирилган.

"КРАСНОВОДАПАДСКАЯ—210" НАВИ

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум (Erythrospermum). Биологик ҳаёт тарзи кузги. Нав ўртапишар ҳисобланади.

Бошоғи призмасимон, оқ рангда, қилтиқли, қилтиғи бошоқдан бироз узун ёки тенг, бошоқ узунлиги 8—9 см бошоқчалар зич жойлашган, бошоқ қилиғи овалсимон, елкали, қипиқ чизиги аниқ кўринади, қипиқ тишчаси узун эмас 1—2 мм, дони қизил, йирик, дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дона дон вазни 41—42 г, дон таркибида оқсил миқдори 11—13%, клейковина миқдори 30—32%, дон ҳажми 775 г/л.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 105—110 см, қурғоқчиликка, совуққа, чидамли, тўкилувчан эмас.

Сариқ ва қўнғир занг ҳамда қаттиқ қоракуя касалликларига ўртача бардошли. Ҳосилдорлиги ўртача 18—20 ц/га ни ташкил этади.

Экиш муддати. Мақбул экиш муддати сентябр ойининг иккинчи ва октябрнинг биринчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Экиш меъёри. Гектарига текислик ва қир—адирлик минтақалар учун 2,0—2,5 млн. дона (октябрнинг иккинчи ярмида) ва ноябрнинг биринчи ўн кунлигида 2,5—3,0 млн дона унувчан уруғ ҳисобланади. Тоғолди ва тоғли минтақалар учун октябрь ойида экиш меъёри 3,0—3,5 млн. дона унувчан уруғ ҳисобида бўлади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир—адир минтақаларда 40—45 кг, тоғолди ва тоғли минтақаларда 50—55 кг фосфорли ўғит берилиши зарур. Азотли ўғит билан баҳорги озиқлантиришнинг мақбул муддати қир—адир минтақаларда феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида 40—50 кг меъёрга, тоғолди ва тоғли минтақаларда апрел—май ойларида 55—50 кг меъёрида ўғитланади.

"Красноводская—210" нави Ўзбекистон Республикасининг лалмикор майдонларига 1980 йида экиш учун районлаштирилган.

Нав Қозоғистон деҳқончилик илмий тадқиқот институти Красноводпад тажриба станциясида (Красноводпад 49 х Бима) х Безостая-1 дурагай комбинациясидан якка танлаш йўли билан яратилган.

"ГРЕКУМ-439" НАВИ

СЌҒДЎИТИ Ғаллаорол филиалида Грекум-646 ва Безостая-1 навларининг дурагай комбинациясидан икки мартаба якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари Н.Б.Бекназаров, Р.О.Каткова, Н.М.Мамиров, М.О.Омонов, Н.В.Покровский.

Биологик тавсифи. Тур хили Грекум (Graecum).

Биологик ҳаёт тарзи ярим кузги. Бошоғи қилтиқли, оқ рангда. Бошоғи шакли урчқусимон, қисман цилиндрик, бошоқчалар зич жойлашган. Бошоқ узунлиги ўртача 7—9 см, бошоқ қилтиғи оқ рангда, ўртача тарқоқ синмайди, ён тарафга тарвақайлаган, қилтиғи бошоқдан катта ёки тенг узунликда. Бошоқ қипиғи овалсимон, кенг, бошоқ қипиғи чизикларга кучсиз ифодаланган. Бошоқ қипиқ елкаси тишчалари асосий бошоқчаларда калта, ингичка, ўткир, енгил букилган.

Қипиқ елкаси ўртача кўтарилган. Дони узунчоқ — тухумсимон, ўртача йирик, дон ариқчаси чуқур эмас, ялтироқ, дон попуқчаси калта, кенг, 1000 дона дон вазни 35,5—38,9 г, дон ҳажми 825 г/л. Ўсимлик пояси йўғон, мустаҳкам, бўйи 90—100 см. Ун ва нонбоғлиқ технологик кўрсаткичлари 4,0 балл, донда оқсил миқдори 12—13%, клейковина миқдори 32—33% ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Совуққа, қурғоқчиликка бардошли, сариқ занг ва чанг қоракуя касалликларига чидамли, қўнғир занг ва қаттиқ қоракуя касалликларидан кам зарарланади, ўртача ҳосилдорлиги 17,3 ц/га.

Экиш муддати. Қир—адирлик ва текислик минтақалари учун кузда октябрнинг иккинчи ярми, баҳорда феврал ойи, тоғолди ва тоғли минтақаларда кузда октябр, баҳорда март ойининг биринчи ярми мақбул экиш муддатлари ҳисобланади.

Экиш меъёри. Гектарига қир—адирлик минтақаси учун 2,5 млн. дона, тоғолди ва тоғли минтақалар учун 3,0 млн. дона унувчан уруғ ҳисобланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир—адир минтақада гектарига 40—45 кг, тоғолди ва тоғли минтақаларда гектарига 50—55 кг фосфорли ўғитлар берилади, азотли ўғит билан баҳорги озиқлантириш барча минтақаларда феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида соф ҳолда 50 кг ҳисобида берилади.

Грекум—439 нави Республиканинг Тошкент, Сирдарё, Жиззах, Самарқанд ва Қашқадарё вилоятларининг барча даламикор минтақаларига 1983 йилда экиш учун районлаштирилган.

"ОҚ БУҒДОЙ" НАВИ

Муаллифлари: Н.Б.Бекназаров, Р.О.Каткова, Н.М.Мамиров, Б.Юсупов, А.Аманов.

Биологик тавсифи. Тур хили Грекум, биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фаслли).

Бошоғи оқ, туксиз, бошоқ узунлиги 12—15 см, овалсимон, қилтиқли, ранги оқ, дағал, қилтиғи тарвақайлаган, бошоққа нисбатан тенг ёки узун, бошоқчалар қипиғи овалсимон, елкали, чизикчалари аниқ кўринади, қипиқ тишчалари узун, дони оқ сариқ рангда, йирик, 1000

донасининг оғирлиги 45,3—51,4 г, ҳажм оғирлиги 795 г/л, ўртапишар, бошоғи қийин майдаланади. Ётиб қолишга, қурғоқчиликка ўта бардошли, совуққа, иссиққа ўртача чидамли.

Сариқ, қўнғир занг ва қаттиқ қоракуя касалликлари билан кучсиз зарарланади.

Уни юқори сифатли, нонбоп, доннинг таркибида 14—18% оқсил, 28—41% клейковина мавжуд, дони шишасимон ялтироқ. Даламикор майдонларда кузда экилганда 17—25 ц/га, баҳор ойларида экилганда 12—15 ц/га ҳосил беради.

Экиш муддати. Кузда октябрнинг иккинчи, баҳорда февралнинг учинчи ўн кунликларида экиш тавсия қилинади.

Экиш меъёри. Кузда қир—адир минтақаси учун гектарига 2,5 млн., тоғолди ва тоғли минтақалар учун 3,0 млн., баҳорда 2 млн. дона унувчан уруғ ҳисобланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир—адирлик минтақасида 40—45 кг/га, тоғолди ва тоғли минтақаларда 50—55 кг/га фосфорли ўғитлар берилиши зарур. Азотли ўғит билан баҳорги озиқлантириш қир—адирлик минтақада феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида 40 кг/га меъёрда, тоғолди, тоғли минтақаларда апрел—май ойларида 50 кг/га меъёрда берилиши зарур.

Оқ буғдой нави Республиканинг тоғолди ва тоғли даламикор минтақаларига 1993 йилда экиш учун районлаштирилган.

"САНЗАР-6" НАВИ**Муаллифлари:**А.И. Ковалев, Ю.А. Ковалев,
А.А. Пиптоя, С.Гайбуллаев,
Ж.Умаров, И.Г.Одинцова.**Биологик тавсифи.** Тур
хили Эритроспермум(Erythrosperrmum). Биологик ҳаёт тарзи ярим кузги. Бошоғи оқ рангда,
қилтиқли, қилтиғи бироз тарқоқ, призмасимон, узунлиғи 9—11 см,
бошоқчалари ўртача зич жойлашган, туксиз, қилтиқлари узунлиғи 5—
6 см.Дони қизил, тухумсимон, чўзинчоқ, йирик, дон ариқчаси ўртача
чуқуракда, ялтироқ, 1000 дон дон вазни 37—50 г, дон ҳажми 812—
829 г/л, дон таркибида оқсил миқдори 15,3%, клейковина миқдори 32,9%,
нон ёпилишининг умумий сифат баҳоси 4,2
балл.**Агробиологик тавсифи.** Ҷсимликнинг бўйи
85—100 см, пояси мустаҳкам, ётиб қолишга
чидамли, сариқ занг касаллигига ўртача
чидамли, қаттиқ қора куя ва чанг қоракуя
касаликларига, совуққа ва қурғоқчиликка
бардошли. Ҳосилдорлиги ўртача 21,0—25,0 ц/
га. Энг юқори ҳосилдорлиги 31,5 ц/га ни ташкил
этади.**Экиш муддати.** Мақбул экиш муддати
сентябр ойининг иккинчи ва октябрнинг
биринчи ўн кунлиги ҳисобланади.**Экиш метёри.** Гектарига 3,0—3,5 млн дон унвчан уруғ ҳисобланади.**Озиқлантириш.** Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир—адирлик
минтақасида 40—45 кг/га, тоғолди ва тоғли минтақаларда 50—55 кг/га
фосфорли ўғитлар берилиши зарур. Азотли ўғит билан баҳорги
озиклантириш қир—адирлик минтақада феврал ойининг охири, март
ойининг биринчи ўн кунлигида 40 кг/га метёлда, тоғолди, тоғли
минтақаларда апрел, май ойларида 50 кг/га метёлда берилиши зарур.**"Санзар-6" нави** Республиканинг лалмикор майдонларига 1991
йилдан экиш учун районлаштирилган.**"ЗУМРАД" НАВИ****Муаллифлари:** Н. Бекна-
заров, Б.Юсупов, А.
Аманов, Н. Умиров.**Биологик тавсифи.** Тур
хили Грекум (Greasum).Бошоғи цилиндрик шаклда, ўртача узунлиқда 8—10 см, 10 см бошоқ
ўзига 20 та бошоқчалар жойлашган, ранги оқ, туксиз, қилтиғи бошоққа
тўғри йўналган, қилтиқ узунлиғи бошоқдан бир оз калта, қўпол
тарвақайланган, пишиб етилгандан сўнг бошоқ синмайди. Бошоқчалар
қипиғи овалсимон—узунчоқ, туксиз бошоқчадаги чизикчалар аниқ
кўринади, елкаси тўғри. Дони оқ, овалсимон—узунчоқ шаклда, дони
ялтироқ, ўртача йирикликда, дон ариқчаси ботиқ эмас, пишганда дон
тўқилмайди, яхши янчилади, 1000 дон дон вазни 42,3—47,6 г, андоза
Тезпишар навиға нисбатан 4,6—8,2 г юқори. Дон таркибида оқсил 14,3%
ва клейковина 30,8% ни ташкил қилади, андоза Тезпишар навиға оқсил
миқдори 13,8%, клейковина 27,7 % ни ташкил этади.Пояси мустаҳкам, ўсимлик бўйи ўртача, ётиб қолишга чидамли, андоза
нав Тезпишарға нисбатан 15 см паст, қурғоқчиликка ва иссиққа чидамли,
кўнғир ва қаттиқ қора куяга кучсиз бардошли,
чанг қоракуяга чидамли. Нав ўртапишар.**"Зумрад" нави** лалмида юқори ҳосилдорлиги
2001—2005 йилларда ўртача 22,6 ц/гани ташкил
этан бўлса, андоза Тезпишар навиға эса 16,8
ц/га бўлди.**Экиш муддати.** Кузда октябрнинг иккинчи
ўн кунлиги.**Экиш метёри.** Кузда гектарига қир—адир
минтақаси учун гектарига 2,5 млн. дон, тоғ олди
ва тоғли минтақалар учун 3,0 млн дон унвчан
уруғ ҳисобланади.**Озиқлантириш.** Экиш олдида гектарига соф
ҳолда қир—адирлик минтақасида 40—45 кг/га, тоғолди ва тоғли
минтақаларда 50—55 кг/га фосфорли ўғитлар берилиши зарур. Азотли
ўғит билан баҳорги озиқлантириш қир—адирлик минтақада феврал
ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида 40 кг/га метёлда,
тоғолди, тоғли минтақаларда апрел—май ойларида 50 кг/га метёлда
берилиши зарур.**"Зумрад" нави** Жиззах, Самарқанд ва Қашқадарё вилоятларининг
лалмикор майдонларнинг қир—адирлик, тоғолди ҳамда тоғли
минтақаларига экиш учун 2001 йилда Давлат реестрига киритилган.

"КЎКБУЛОҚ" НАВИ

Муаллифлари:

А.А.Аманов, Н.Умиров,
В.А.Киряш, М.Х.Холматов.

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум (Erythrospermum). Биологик

ҳаёт тарзи кузги. Ўртапишар. Бошоғи овалсимон, оқ рангда, қилтиқли, тарвақайлаган, бошоқ узунлиги 10–11 см, бошоқчалар ўртача жойлашган, бошоқ қипиги овалсимон, елкаси бир оз кўтарилган, туксиз, қипиқ тишчаси 1,5–2 мм ни ташкил этади, дони қизил, дон ариқчаси чуқур эмас, ялтироқ, 1000 дон дон вазни 42–43 г, дон ҳажми 725 г/л, дон таркибидаги оқсил миқдори 13–14%, клейковина миқдори 32–34%.

Агробиологик тавсифи. Ҷсимлик бўйи 115–120 см. Пояси мустаҳкам, тик, ётиб қолишга, совуққа, қурғоқчиликка чидамли, тўкилувчан эмас. Бошоқ қийин майдаланади, сариқ ва қўнгир зангта бардошли, қаттиқ қорақуяга ўртача бардошли. Ҳосилдорлиги ўртача 20–25 ц/га ни ташкил этади.

Экиш муддати. Сентябрь ойининг иккинчи, октябрнинг биринчи ўн кунлиги мақбул ҳисобланади.

Экиш меъёри. Гектарига 2,5–3,0 млн дон унувчан уруғ ҳисобланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир–адирлик минтақасида 40–45 кг/га, тоғолди ва тоғли минтақаларда 50–55 кг/га фосфорли ўғитлар берилиши зарур. Азотли ўғит билан баҳорги озиқлантириш қир–адирлик минтақада феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида 40 кг/га меъёردа, тоғолди, тоғли минтақаларда апрел–май ойларида 50 кг/га меъёрдa берилиши зарур.

Кўкбулоқ нави Жиззах, Самарқанд ва Қашқадарё вилоятларининг аҳоликор майдонларига 2001 йида экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида қизил Шарқ ва К-44395 Мексика нав намунасини ўзаро чатиштириб олинган дурагай комбинациясидан яққа танлаш йўли билан яратилган.

"БАХМАЛ-97" НАВИ

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида Сурхак-5688 ва ИКАРДА халқаро маркази нав намунасини ўзаро чатиштириб олинган дурагай комбинациясидан яққа танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: А.Аманов, Р. Сиддиқов, Н.Умиров, С. Ғайбуллаев, М.Жўраев.

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум (Erythrospermum). Биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фаслли). Бошоғи кучсиз цилиндрсимон, бошоқ охирига бориб бироз торайган, қилтиқли, ўртача тарвақайлаган, бошоғи туксиз, бошоқ узунлиги 12–14 см, ўртача зичликда (10 см бошоқ ўзигада 18–19 та бошоқча жойлашган). Бошоқ қипиги тухумсимон, узунлиги 12–13 мм, эни 4–5 мм, қипиқ чизиклари аниқ, елкаси тўғри бироз кўтарилган. Дони қизил, узунчоқ шаклда, йирик, дон ариқчаси чуқур эмас, ялтироқлиги 83–94 %, тўкилмайди, енгил майдаланади.

1000 дон дон вазни 44–48 г. Дон ҳажми 788–795 г/л, дон таркибида оқсил миқдори 12,0–12,5 %, клейковина миқдори 30%.

Агробиологик тавсифи. Ҷсимлик бўйи 105–110 см, мустаҳкам, ётиб қолишга ўртача чидамли, барги ўртача, оч яшил рангда, туксиз, тупланиши ўртача, пояси тўғри.

Экиш муддати. Кузда октябрь ойининг 2–ўн кунлиги, баҳорда феврал ва март ойида экиш тавсия этилади.

Экиш меъёри. Кузда гектарига тоғли ва тоғолди минтақаларига 3,0–3,5 млн. дон, қир–адирлик минтақасида 2,5–3,0 млн. дон, баҳорда тоғли ва тоғолди минтақаларига гектарига 2,5–3,0 млн. дон, қир–адирлик минтақасида гектарига 2,0–2,5 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир–адир минтақаларда 40 кг, тоғолди ва тоғли минтақаларда 45 кг фосфорли ўғитлар солиш белгиланган. Баҳорги азотли озиқлантириш қир–адирлик минтақада феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида 45–50 кг/га меъёрдa бериллади. Тоғолди ва тоғли минтақаларда озиқлантиришнинг мақбул муддати апрел–май ойларида, ўғит меъёри 50 кг/га ни ташкил этади.

"Бахмал-97" нави Республиканинг аҳоликор майдонларининг тоғли ва тоғолди, қир–адирлик минтақаларига 2012 йида экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"БАҲОДИР" НАВИ

Муаллифлари:

Н.Б.Бекназаров, Б.А.Юсупов,
П.А.Жумабоев, О.М.Обла-
кулов, Умиров Н.Ж.

Биологик тавсифи:

Эритроспермум (*Eritrospermum*) тур хилига мансуб, биологик ҳаёт тарзи кузги. Ўрташишар.

Бошоғи қилтиқли, ўртача тарқоқ, оқ рангли, туксиз, бошоқ шакли ланцетсимон, бошоқ узунлиги 11–13 см, бошоқдаги бошоқчалар сони 20–22 та, ўртача узунлиқда, бошоқдаги дон сони 35–38 та.

Дон шакли узунчок, йирик (9–11 мм), дон ариқчаси чуқур эмас, дон ранги қизил, 1000 дона дон вазни 48–56 г, дон ҳажми 740–766 г/л.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи (110–125 см), пояси мустаҳкам, ётиб қолишга чидамли, барг ранги тўқ кўк, ўртача энлиқда, туксиз, тўпланиши яхши.

Қишга чидамли. Қурғоқчиликка, касалликлар (сарик, қўнғир ва поя занг) га бардошли.

Нон сифати яхши. Дон таркибида оқсил миқдори 12–14%, клейковина миқдори 28–33% ни ташкил қилади.

Ҳосилдорлиги тоза шудорда 28–35 ц/га, анғизда 16–18 ц/га. Маъданли ўғитларга ўртача талабчан.

Экиш муддати. Кузда октябрнинг иккинчи ярми ҳисобланади.

Экиш меъёри. Гектарига 2,5–3,0 млн. дона унувчан уруғ ҳисобида.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир–адир минтақада 40 кг, тоғолди ва тоғли минтақаларда 45 кг фосфорли ўғитлар солиш белгиланган. Баҳорги азотли озиқлантириш қир–адирлик минтақада феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида 45–50 кг/га меъёردа берилади. Тоғолди ва тоғли минтақаларда озиқлантиришнинг мақбул муддати апрел–май ойларида, ўғит меъёри 50 кг/га ни ташкил этади.

"Баҳодир" нави 2003 йилда Республиканинг лааликор минтақалари учун қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш Давлат комиссиясига топширилган.

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида
Сурхак–5688 X Кавказ дурагай
комбинациясидан якка танлаш усули
билан яратилган.

"ИСТИҚЛОЛ–6" НАВИ

Муаллифлари:

М.А.Жўраев, С.Ғайбуллаев, Р.Э.Сидди-
қов, А.Аманов, Б.Ҳайдаров.

Биологик тавсифи. Тур хили Эритроспермум (*Eritrospermum*). Ҳаёт тарзи ярим кузги. Ўрташишар.

Бошоғи қилтиқли, оқ, туксиз, шакли цилиндрсимон, ўртача узунлиқда (9–11 см), тигиз, қилтиғи тарвақайлаган, узун, дағал, тарқоқ, қишгида томир чизиклари кўринади, тишчаси ўткир, текис елкали, дони қизил, тухумсимон дон ариқчаси чуқур эмас, 1000 дона дон вазни 38–44 г, дон ҳажми 772 г/л, дон ялтироқлиги юқори, оқсил миқдори 15,2–16 %,

клейковина миқдори 31–33,0%. Ун ва нон ёпилиш технологик кўрсаткичи 4,5 балл, қимматбаҳо навга мансуб.

Сариқ ва қўнғир занг касалликларига кучли чидамли, чанг қоракуя ва қаттиқ қоракуя касалликларига чидамли. Совуққа ва қурғоқчиликка бардошли. Андоза Сурхак–5688 навидан 3–5 кун эртапишар, дони сифатли.

Ўсимликнинг ўсиш даври 270–240 кун, бўйи 110–120 см, намгарчилик ўта кўп бўлган йилларда ҳам ётиб қолмайди. Ҳосилдорлиги 18,2–28,8 ц/га ни ташкил этади.

Экиш меъёри. Гектарига текислик ва қир–адирлик минтақалари учун 2,5 млн., тоғолди ва тоғли минтақалари учун эса 3,0 млн. дона унувчан уруғ ҳисобида.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир–адир минтақада 40 кг, тоғолди ва тоғли минтақаларда 45 кг фосфорли ўғитлар солиш белгиланган. Баҳорги азотли озиқлантириш қир–адирлик минтақада феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлигида 45–50 кг/га меъёрдa берилади. Тоғолди ва тоғли минтақаларда озиқлантиришнинг мақбул муддати апрел–май ойларида, ўғит меъёри 50 кг/га ни ташкил этади.

"Истиқлол–6" нави Республиканинг лааликор минтақаларида экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш Давлат комиссиясига 2011 йилда топширилган.

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида
Сурхак–5688 x ИКАРДА халқаро
маркази нав намунаси дурагайидан
якка танлаш йўли билан яратилган.

ЛААМИКОРЛИКДА ҚАТТИҚ БУҒДОЙ НАВЛАРИ

"ЛЕУКУРУМ-3" НАВИ

Муаллифлари: В.И. Покровский, Н.М. Мамиров, М.О. Омонов.

Биологик тавсифи. Тур хили — Леукурум (Leucurum). Биологик ҳаёт тарзи икки фаслаи (дуварак). Бошоғи оқ, цилиндрсимон, ўртача катталикда (6—8 см), қилтиқли, қилтиғи бошоққа паралел жойлашган ва 1,5—2 баробар узун, бошоғи туксиз, зич жойлашган, бошоқдаги бошоқчалар сонини 20—22 та, дони қахрабо рангли, овалсимон, дон чуқурчаси ўртача ботиқ, ялтироқ, 1000 дон дон вазн оғирлиги 43—48 гр, ҳажм оғирлиги 801—806 гр/л. Дон таркибидаги оқсил миқдори 14,1%—15,4%, клейковина миқдори 28—32%ни ташкил қилади, макаронбоплик хусусияти — 4,1 балл.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 100—120 см, пояси мустаҳкам, ётиб қолишга чидамли, совуққа, қурғоқчиликка, сариқ ва қўнғир занг касалликларига чидамли, ўртача ҳосилдорлиги 20—25 ц/га ни ташкил этади.

Экиш мuddати. Кузда октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, баҳорда февралнинг учинчи ўн кунлиги ва март ойининг биринчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 3,5 млн дон ва баҳорда 3 млн дон унвчан уруғ ҳисобида.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир—адир минтақада 80—90, фосфорли ўғитлар солиш, азотли ўғит билан баҳорги озиқлантириш қир—адир минтақада мақбул мuddати феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлиги. Ўғит меъёри 120 кг/га ни ташкил этади.

Леукурум—3 нави Республиканинг Тошкент, Жиззах, Самарқанд, Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларининг барча лаамикор майдонларидаги тоғли ва тоғолди ҳама қир—адирлик минтақаларига 1986 йилдан экиш учун районлаштирилган.

"МАРВАРИД" НАВИ

СЕРДЎИТИ Галлаорол филиалида (Олтин буғдой X Юбилейная) х Мелянопус—2 дурагай комбинациясидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Н.В. Покровский, Н.М. Мамиров, Н.Б. Бекназаров, А.Ҳайитбоев.

Биологик тавсифи. Тур хили — Мелянопус (Melanopus), биологик ҳаёт

тарзи дуварак (икки фасли) қаттиқ буғдой нави. Бошоғи оқ, тукли қилтиғи қора, бошоққа нисбатан 1,5—2,0 баробар узун, бошоқча қишғи овалсимон, қишқ елкаси тўғри, қишқ қили 2,0—2,5 мм, тукли. Донни йирик, лимонсимон рангда, узунчоқ шаклда, дон ариқчаси ўртача чуқурликда, ялтироқ, 1000 дон дон вазни 38—42 гр., дон ҳажми 788—806 г/л, пишганда дони тукилмайди. Донидаги оқсил миқдори 16%, клейковина миқдори 31,5%, макаронбоплик хусусияти 4,5 балл.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 100—110 см., пояси мустаҳкам, ётиб қолишга, совуққа ва қурғоқчиликка жуда бардошли, занг ва қоракую касалликларига ўта чидамли. Ҳосилдорлиги ўртача 21—28 ц/га, бу нав ишлаб чиқариш шароитида қамаш туманидаги "Галлакор" ҳужалигида тоза шудорга экилганда 28,4 ц/га, "Леукурум—3" нави эса 22,8 ц/га ҳосил берган.

Экиш мuddати. Кузда октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, баҳорда феврал ойи иккинчи ярми ва март ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул мuddат ҳисобланади.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 3—3,5 млн., баҳорда 2,5—3,0 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига физик ҳолда қир—адир минтақада 80—90 кг, фосфорли ўғитлар солиш, азотли ўғит билан баҳорги озиқлантириш қир—адир минтақада мақбул мuddати феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлиги бўлиб, ўғит меъёри 120 кг/га ни ташкил этади.

Марварид нави Республиканинг Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятлари барча лаамикор майдонларидаги тоғли ва тоғолди ҳама қир—адирлик минтақаларига 1998 йилдан экиш учун районлаштирилган.

"ЖАВОҲИР" НАВИ

СЕҒДУИТИ Галлаорол филиалида (Леукурум-3 х Карлик-5) х Юбелейная навларини ўзаро мураккаб частиштиришдан олинган дурагай линияларидан якка танлаш усули билан яратилган.

Муаллифлари: Ж.Т. Умаров, Х.Т. Адиллов, А. Аманов, Т.Х. Ўринбоев.

Биологик тавсифи. Тур хили — Леукурум (*Leucurum*) биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фасли). Ўртапишар

Бошоғи қилтиқли, оқ сарғиш рангда, туксиз, бошоқ шакли цилиндрсимон, бошоқдаги бошқчалар зич жойлашган, қилтиғи дағал, бошоққа нисбатан 1,5–2 баробар узун, бошоққа қилтиғи параллел жойлашган, қилтиғи оқ, бошоқ узунлиги 12–13 см, бошоқ ентил янғичади.

Дони қаҳрибо рангда, узунчоқ — овалсимон шаклда, дон ариқчаси чуқур. Дони йирик, 1000 дон дон вазни 42–47 гр, дон ҳажми 825 г/л.

Дон таркибида оқсил миқдори 15,7–17,1 %, клейковина миқдори эса 28–36 % ни ташкил этади, макоронбоплик сифати 4,5 балл, шишасимон, дон ялтироқлиги 92–95%.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 90–115 см, пояси йўғон, ётиб қолмайди, ўсимлик илдиз тизими яхши ривожланган, қишга, қурғоқчиликка чидамли, иссиққа талабчан, қаттиқ ва чап қорақуя ҳамда занг (сарик, қўнғир, пояс) касалликларига бардошли, лалмикор майдонларда тоза шудорга экилганда 22–28 ц/га ҳосил беради. Ушбу нав угун тоза шудор ва банд шудор яхши ўтмишдош бўлади.

Экиш муддати. Кузда октябр ойининг иккинчи ва учинчи ўн кунлиги, баҳорда феврал ойининг иккинчи ва учинчи ўн кунлиги ва март ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул муддат ҳисобланади.

Экиш меъёри. Кузда гектарига 3,5 млн дон, баҳорда 2,5 млн дон унвчан уруғ ҳисобида.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир—адир минтақада 40 кг, фосфорли ўғитлар солиш, азотли ўғит билан соф ҳолда баҳорги озиқлантириш қир—адир минтақада мақбул муддати феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлиги ҳисобланиб, ўғит меъёри 45 кг/га ни ташкил этади.

Жавоҳир нави Республиканинг Тошкент, Жиззах, Самарқанд, Қашқадарё вилоятларининг барча лалмикор минтақаларига 2011 йилдан экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

"ЧАРОС" НАВИ

СЕҒДУИТИ Галлаорол филиалида (Олтин бугдой X Юбилейная) X Юбилейная мураккаб комбинацияси дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Ж.Т. Умаров, Х.Т. Адиллов, М.Н. Покровская.

Биологик тавсифи. Тур хили — Меланопус (*Melanopus*), биологик ҳаёт

тарзи дуварак (икки фасли), эртапишар.

Бошоғи қилтиқли, қилтиғи қора, тукли, узунлиги 6–8 см, бошоқчалари зич, қилтиғи бошоққа нисбатан 1,5–2 баробар узун, қилтиғи дағал, бошоққа нисбатан параллел жойлашган, дони текис, тухумсимон, тилла ранг, 1000 дон дон вазни 40–42, ҳажм оғирлиги 804–814. Дон таркибида 14–16 % оқсил, 28–32% клейковина мавжуд, тепирмонбоп, нони яхши ёпилади, макоронбоплик хусусияти 4,5 балл, дони пишгандан сўнг бошоқдан тўкилмайди.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 100–110 см, пояси йўғон, ётиб қолишга чидамли. Совуққа ўртача ва қурғоқчиликка бардошли, занг ва қорақуя касалликларига чидамли.

Тоза шудор ёки полиз экинларидан бўшаган банд шудорга, беда ва бошқа дуккакли экинлар ўрнига экилганда 20–25 ц/га ҳосил олинади.

Экиш муддати. Кузда октябрнинг иккинчи ва учинчи ўн кунлиги, баҳорда феврал ойининг иккинчи ва учинчи ўн кунлиги ҳамда март ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул муддат ҳисобланади.

Экиш меъёри. Кузда гектарига 3,5 млн дон, баҳорда эса 2,5 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда қир—адир минтақада 40 кг фосфорли ўғитлар солинади. Азотли ўғит билан баҳорги озиқлантириш қир—адир минтақада мақбул муддати феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлиги, ўғит меъёри соф ҳолда 40 кг/га ни ташкил этади.

Чарос нави Республиканинг Тошкент, Жиззах, Самарқанд, Қашқадарё вилоятларининг барча лалмикор майдонларидаги тоғли ва тоғ олди ҳамда қир—адирлик минтақаларига экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш Давлат комиссиясида синовдан ўтмоқда.

СУГОРИЛАДИГАН МАЙДОНЛАРДА АРПА НАВЛАРИ

"ОЙҚОР" НАВИ

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида ("Галла" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси) "Таъзим" (Ўзбекистон) х М-67119 (Болгария) навларини ча-тиштириб олинган дурагай шакллари-дан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Т. Маматкулов, Ю.О. Орипов, В.Н. Питония, П.Л. Жумабоев, А. Амонов.

Биологик тавсифи. Тур хили Паллидум (pallidum). Биологик ҳаёт тарзи дуварак

(икки фасли), Бошоғи олти қаторли, тўғри бурчакли, ўртача узунликда ва зичликда, бошоқ ярим тўғри ўсади, бошоқ учининг шакли бир оз учли. Бошоқ қишиги тор, кучсиз ривожланган.

Қилтиги ўртача узунликда, тишли, бошоққа яқин жипслашган, қилтиқ учи бироз аннотацион рангда. Дони ўртача катталиқда, чўзинчоқ — ромбсимон, бинафша рангли, дон асоси узун тукли.

Нав ўртапишар, ўсув даври 190—220 кун. Ётиб қолишга, дон тўкилишга, қишга ва иссиққа, касалликларга ўртача бардошли.

Ўртача ҳосилдорлик 60,0—77,0 ц/га. 1000 та дон вазни 41—44,9 гр. гача бўлади.

Нав ем — хашак учун тавсия этилади. Таркибида 12,9 % оқсил бор.

Экиш муддати. Республика Шимолий минтақасида октябр 1—ўн кунлигида, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги. Жанубий минтақада октябр ойининг учинчи ўн кунлиги мақбул муддат ҳисобланади.

Экиш меъёри. Кузда гектарига Республика Шимолий минтақасида 4,0—4,5 млн. дона, Жанубий минтақада 3,5—4,0 млн. дона, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида 4,0 млн. дона унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда 90 кг фосфор, 30 кг азотли ўғитлар, эрта баҳорда биринчи озиқлантириш туплаш даврида 70 кг, иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг миқдориди (соф ҳолда) азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Ойқор нави 1992 йилдан Республика бўйича суғориладиган ерларга экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

"КАРШИНСКИЙ" НАВИ

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида ("Галла" илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг Қамашли тажриба таянч бўлимида) Каттақўрғоннинг маҳаллий арпа навидан кўп қарра якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: И.С. Костенко, Ф.Ш. Раҳимова.

Биологик тавсифи. Тур хили Паллидум (pallidum). Бошоғи ромбик шаклда, сийрак (бошоқ ўзагининг 4 смдан 11—12 дон дон

мавжуд), сомонсимон — сариқ рангда. Қилтиқ узунлиги бошоққа нисбатан 2—2,5 маротаба узун, қўпол тарвақайлаган, тишли. Гул қобиқчалар секин қилтиққа айланади. Дони сариқ ранг, йирик эллипссимон шаклда, гул қобиғида нерв чизиқчалар фақат доннинг устки қисмида қисман билинади. 1000 дон дон вазни 41—45 гр, ҳажм оғирлиги 632 г/л.

Агробиологик тавсифи. Навнинг биологик ҳаёт тарзи баҳорги, ўртача яровизация даври (14—15 кун). Нав ўртапишар, ўсув даври 186—192 кунни ташкил этади. Ётиб қолишга ва дон тўкилишига чидамли, арпанинг гелминтоспориоз ва тош қоракуя ҳамда пакана занг касалликларига бардошли ҳисобланади.

Экиш муддати. Республика Шимолий минтақасида октябр ойининг биринчи ўн кунлиги, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, Жанубий минтақада октябр ойининг учинчи ўн кунлиги мақбул муддат ҳисобланади.

Экиш меъёри. Гектарига кузда Жанубий минтақада 3,5—4,0 млн/дона унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига соф ҳолда 90 кг фосфор, 30 кг азотли ўғитлар, эрта баҳорда биринчи озиқлантириш туплаш даврида 70 кг, иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг миқдориди соф ҳолда озиқлантирилади.

Каршинский нави 1994 йилдан Қашқадарё вилоятининг барча суғориладиган майдонларига экиш учун районлаштирилган.

"БОЛГАЛИ" НАВИ.

СЕҒДҲИТИ Ғаллаорол филиалида К-21 (Ғаллаорол маҳаллий нави) х Краснодар-100/1 (К-24713, Краснодар ўлкаси) навларини чапиштириб олинган дурагайларидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Бошони икки қаторли, тўқ сариқ, дони зич жойлашган, гул қобити пишгандан сўнг қилтиққа айланиб кетади, қилтиғи узун, тишли, бошоқда яқин жойлашган. Дони ўртача эллипсимон шаклда, дон ранги оқ сариқ, дон асоси қисқа тўқли, 1000 дон дон вазни 46,3 гр.

Агробиологик тавсифи. Нав ўртапишар, ўсув даври 190—194 кун, ётиб қолишга чидамли, ўсимлик баландлиги 91—96 см, тўкилишга, иссиққа ва қишга чидамли, касалликларга бардошли.

Нав МХД Халқаро экологик нав синашда (Одесса 1989й) ҳосилдорлик қиммати хўжалик белгилари бўйича энг юқори кўрсаткичга эришган. Болғали нави ҳосилдорлиги 8,9 т/га, андоза Циклон нави 7,9 т/га ташкил этган.

Ўзбекистон шароитида апрел ойининг охириг мuddатларида экилганда ҳам 42—54 ц/га ҳосил олинган.

Ўзбекистон шароитида кузда сугориладиган майдонларда 70,9 т/га, далалик майдонларда 4,9 т/га ҳосилдорлик кўрсаткичига эришилган.

Экиш мезъори. Гектарига Шимолий минтақада 4,0—4,5 млн. дон, Жанубий минтақада 3,5—4,0 млн. дон, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида 4,0 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш мuddати. Мақбул экиш мuddати Республиканинг шимолий минтақасида октябр ойининг биринчи ўн кунлиги, жанубий минтақада октябрнинг учинчи ўн кунлиги, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Кузда экиш олдида гектарига соф ҳолда 90 кг фосфор, 30 кг азотли, эрта баҳорда экиш олдида биринчи озиқлантириш, ўсимликнинг туллаш даврида 70 кг, иккинчи озиқлантириш найчалаш даврида 80,0 кг миқдорда озиқлантирилади.

Болғали нави 1996 йилдан Республика бўйича сугориладиган ерларга экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

Муаллифлари: Т.Маматқулов, Ю.Орипов, М.В.Лукьянова, П.А.Жумабоев, А.Аманов.

Биологик тавсифи. Тур хили. Нутанс (nutans). Биологик тарзи дуварак.

"МАВЛОНО" НАВИ

Муаллифлари: Т.Маматқулов, М.В.Лукьянова, Ю.О.Орипов, П.А.Жумабоев, А.Аманов.

Биологик тавсифи. Тур хили Параллелум (Parallelum). Биологик ҳаёт тарзи: соф кузги (фақатгина кузги мuddатларда экилади).

Бошони олти қаторли, тўғри икки учбурчакли, цилиндрсимон, тўқ сариқ, зич, бошоқ ўртача эгилган, гул қобити пишганда қилтиққа айланади, бошоқ кипиғи тор ва кучсиз ривожланган. Қилтиғи сариқ, бошонига нисбатан 2,0—2,5 баробар узун, тишли, ўртача дағаллиқда, дони ўртача катталиқда, эллипс шаклда, 1000 дон дон вазни 40,4—48,82 гр.

Агробиологик тавсифи. Нав ўрта пишар. Ўсув даври 205—224 кун, ётиб қолишга, дон тўкилишга ва арпа касалликларига чидамли, қишлагша ўртача бардошли.

Ўртача ҳосилдорлиги 49,8—54,1 ц/га ни ташкил этади. Ем—хашак сифати юқори. Нав ИКАРДА халқаро маркази ва Марказий Осиё (Ўзбекистон, Сурия, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон) барча кўрсаткичлари бўйича энг юқори деб тан олинди.

Экиш мезъори. Шимолий минтақада гектарига 4,0—4,5 млн. дон, Жанубий минтақада 4,0 млн. дон, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида гектарига 4,0 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш мuddати. Республиканинг шимолий минтақасида октябрнинг биринчи ўн кунлиги, жанубий минтақада октябр ойининг учинчи ўн кунлиги, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги мақбул мuddат ҳисобланади.

Озиқлантириш. Кузда экиш олдида гектарига соф ҳолда 90 кг фосфор, кузда 30 кг азотли ўғитлар бериш зарур, эрта баҳорда биринчи озиқлантириш, ўсимликнинг туллаш даврида 70 кг, иккинчи озиқлантириш найчалаш даврида 80 кг миқдорда азотли ўғитлар берилади.

Мавлоно нави 1997 йилдан Қашқадарё, Самарқанд ва Фарғона вилоятлари бўйича сугориладиган ерларга экиш учун тавсия этилган қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

"ГУЛНОЗ" НАВИ

СЕҒДУТИ Ғаллаорол филиали (Ғалла илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси)да Чехославакиянинг маҳаллий FK-22734F нави билан Альза х FK-21475F навларини ўзаро чатиштириб олинган мураккаб дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

2—2,5 марта бошогидан узун, дони қипиқли, оч—сарик, эллипсимон, гул қипиғи пишиб етилгунча қилтиққа айланади. 1000 дон дон вази 45,6—48,2 гр.

Агробиологик тавсифи. Пиво тайёрлашда ишлатиш учун тавсия қилинган. Нав ўртапишар, ўсув даври 196—224 кунни ташкил этади. Ётиб қолишга, тўкилишга, касалликка ўртача чидамли, пишиш даврида тўкилмайди.

Қургўқчиликка ва иссиққа бардошли, совуққа ўртача чидамли. Ўсимлик бўйи ўртача 90—100 см ни ташкил этади.

Кузда экилган майдонлардан ўртача 50—65 ц/га, баҳорда экилганда 30—35 ц/га ҳосил беради.

Экиш меъёри. Гектарига кузда 4,0—4,5 млн. дон, баҳорда экилганда 2,5—3,0 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Экиш кузда октябр ойи, баҳорда феврал ойининг биринчи ва иккинчи ўн кунлиги мақбул муддат ҳисобланади.

Озиқлантириш. Кузда экиш олдидан гектарига соф ҳолда 90 кг фосфор, 30 кг азотли ўғитлар бериш зарур, эрта баҳорда биринчи озиқлантириш, ўсимликнинг тушлаш даврида 70,0 кг, иккинчи озиқлантириш найчалаш даврида 80,0 кг миқдорида азотли ўғитлар берилади.

Гулноз нави 1992 йилдан Республиканинг суғориладиган ерларига экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

Муаллифлари: Ж.Мухамедов, Р.Расулов.

Биологик тавсифи. Тур хили Нуганс (nutans). Бошог'i икки қаторли, тўқ сариқ рангли, қилтиғи тишсимон 7—10 см узунлиқда, қилтиғи

"ХОНАҚОҲ" НАВИ

СЕҒДУТИ Ғаллаорол филиалида ("Ғалла" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси) "Ойкор" х "Мавлоно" навларини чатиштириб олинган дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Т.Маматқулов, А.Аманов, Қ.Эшмирзаев.

Биологик тавсифи. Тур хили Параллелум (Parallelum). Бошог'i олти қаторли, тўғри икки учбурчакли,

цилиндрсимон, оч сариқ рангли, ўртача узунлиқда ва зичлиқда, бошоқ учи бироз учли, бошоқ қилтиқчасининг қилтиққа айланиши секин, қилтини бошоққа нисбатан 2,0—2,5 баробар узун, тишли, сариқ рангли. Гул қилтиғи кучсиз ривожланган. Дони эллипс шаклда, бинафша рангли, асоси тукли, дони ўрта йирикликда, 1000 дон дон вази 42,0—47,1 грни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Нав ўртапишар, ўсув даври 197—227 кун.

Ётиб қолишга, тўкилишга ва қишлашга бардошли. Нав синов йилларида арпа касалликлари ва зараркуналлари билан кучсиз даражада зарарланган.

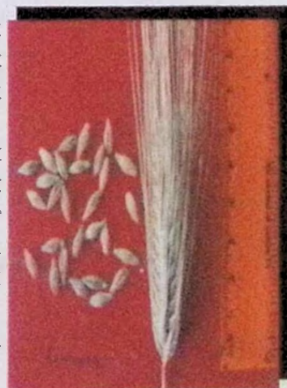
Ўртача ҳосилдорлик 60,0—77,0 ц/га ни ташкил этади. Ем—хашак сифати юқори, дон таркибиде 12,9 % оқсил бор, нав ем—хашак учун тавсия этилади.

Экиш муддати. Республика Шимолий минтақасида октябр ойининг биринчи ўн кунлиги, Жанубий минтақада октябр ойининг учинчи ўн кунлиги, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги.

Экиш меъёри. Гектарига Республика Шимолий минтақасида 4,0—4,5 млн. дон, Жанубий минтақада 3,5—4,0 млн. дон, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида 4,0 млн. дон унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Озиқлантириш. Кузда экиш олдидан гектарига соф ҳолда 90 кг фосфор, 30 кг азотли ўғитлар, эрта баҳорда биринчи озиқлантириш тушлаш даврида 70 кг иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг миқдорида соф ҳолда озиқлантирилади.

Хонақоҳ нави 1992 йилдан Республика бўйича суғориладиган ерларга экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

"ҚИЗИЛҚҮРҒОН" НАВИ

Муаллифлари: Т.Маматкулов, А.Аманов, Қ.Эшмирзаев.

Биологик тавсифи.

Биологик ҳаёт тарзи дуварак. Тур хили параллелум (Parallelum), тўғри икки

учбурчакли, бошони олти қаторли, цилиндрсимон, оч сариқ, зиги қилтиқли, қилпини бошоққа нисбатан 2—2,5 баробар узун, тишли, оч сариқ рангда.

Дони ўртача катталиқда, эллипс шаклида. 1000 дон дон вазни 39,2—41,8 гр.

Агробиологик тавсифи. Нав ётиб қолишга, тўкилишга ва қишлашга юқори бардошли. Нав ем—хашлак етиштириш учун тавсия этилади.

Қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш Давлат комиссияси участкаларида ўртача ҳосилдорлик куйидагича: Касби нав синаш шаҳобчасида 58,0 ц/га, андоза Болғали навида 55,0 ц/га, Каттақўрғон нав синаш шаҳобчасида ўртача 67,0 ц/га, Вобкент нав синаш шаҳобчасида 45,0 ц/га, андоза Болғали навидан 40,0 ц/га, Навбахор нав синаш шаҳобчасида 49,0 ц/га, андоза Болғали навидан 36,0 ц/га, энг қурғоқчил мазкур минтақада Қизилқўрғон навидан энг юқори ҳосилдорлик 69,0 ц/га ни, Галлаорол нав синаш участкасида 52,1 ц/га, андоза Болғали навидан 46,0 ц/га ни ташкил этди. Бу навдан энг юқори ҳосилдорлик Фарғона вилояти Бешариқ туманида 10 гектар арпа майдонидан 114,0 ц/га ни рекорд кўрсаткишга эришилган.

Экиш меъёри. Гектарига Республика Шимолий минтақасида 4,0—4,5 млн.дона, Жанубий минтақада 3,5—4,0 млн.дона, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида 4,0 млн.дона унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Республика Шимолий минтақасида октябр ойининг биринчи ўн кунлиги, Жанубий минтақада октябр ойининг учинчи ўн кунлиги, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш кузда шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг фосфор, 30 кг азотли ўғитлар билан, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Қизилқўрғон нави 2002 йилдан Республика бўйича суғориладиган ерларга экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

СЕҒДҲИТИ Галлаорол филиалида "Паллидум 1078" (Грит х Таъзим) х Циклон (Краснодар) навларини чатиштириб олинган дурагайдан ва якка танлаш йўли билан яратилган.

"ФЕРУЗ" НАВИ

СЕҒДҲИТИ Галлаорол филиалида "Паллидум 1078" (Франция) х Циклон (Краснодар) навларини чатиштириб олинган дурагайдан ва якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: А.Аманов, Н. Отаханов, Н.Ж.Умиров, А.Ҳайитбоев.

Биологик тавсифи. Тур хили Параллелум (Parallelum). Интенсив типли,

биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фасли) арпа навидир.

Бошони олти қаторли, текис, оч сариқ, гул қобили аста—секин қилтиққа айланиб кетган, қилтиғи узун, бошоққа нисбатан 1,5—2,0 марта узун, бошоқ узунлиги 9—10 см ни ташкил этади, дони ўртача катталиқда, 1000 дон дон вазни 42,4—43,0 гр, дон ҳажми 780—790 г/га ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Дондаги экстратив ва бошқа белги хусусиятлари бўйича тўлиқ давлат стандарт талабига жавоб беради. Нав ётиб қолишга, тўкилишга ва қишлашга бардошли (8 балл).

Республика об—ҳаво шароитида яхши қишлайди. Қишга ва совуққа, қурғоқчиликка ҳамда касалликларга чидамли, ишлаб чиқариш шароитида тупланувчанлиги юқори. 1998—2000 йилларида ўртача 70—75 ц/га ҳосил беради. Экологик нав синовда Наманган вилоятида энг юқори ҳосил 70 ц/га олинди.

Экиш меъёри. Гектарига Жанубий минтақада 3,5—4,0 млн.дона, Марказий минтақада ва Фарғона водийсида 4,0 млн.дона унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш муддати. Мақбул экиш муддати Жанубий минтақада октябр ойининг учинчи ўн кунлиги, Марказий минтақа ва Фарғона водийсида октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш кузда шудгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг фосфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантиришда 70 кг иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг миқдорида (соф ҳолда) азотли ўғитлар билан озиқлантирилади.

Феруз нави Республикаимизнинг сув билан ўрта ва тўлиқ таъминланган майдонларига 2006 йилдан экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

"ИХТИЁР" НАВИ

СҒЕДЎИТИ Ғаллаорол филиалида "Радикал" (Россия) х Болғали (Ўзбекистон) навларини чагиштириб олинган дурагайидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Т. Маматқулов, А. Маматқулов, Ш.Орипов, Н.Ж.Умиров.

Биологик тавсифи. Тур хили Параллелум (Parallelum).

биологик ҳаёт тарзи дуварак. Бошоғи олти қаторли, цилиндрсимон, бироз эгилган, сариқ рангли, қисқа, зич (4 смда 17–18 дон бошоқча жойлашган), гул қаноти аста–секин қилтиққа айланади. Қилтиғи узун, тишли, бошоққа нисбатан 2,0–2,5 барабор узун, бошоқ рўваги биринчи бўғин узунлиги қисқа, бўғин эгилиши ўртача, бошоққа параллел ҳолда, бошоқда ўртача 57 дона дон мавжуд. Дони ўртача катталиқда, 1000 дона дон вазни 42,4 – 43,0 гр, дон ҳажм оғирлиги 649 г/ли ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Нав ўртапишар, ўсув даври 135–189 кун, ётиб қолишга, тўкилишга ва қишлашга юқори бардошли, арпа касалликларининг гелминтоспороз, ун шўднинг турларига нисбатан чидамли.

Ихтиёр нави андоза Мавлоно навига (59,8 ц/га) нисбатан 10–15% юқори ҳосил беради ва 3–5 кун эрта пишади.

Экиш меъёри. Кузги мuddатда 3,5–4,0 млн.дона, баҳорги мuddатда 3,0 млн.дона унувчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш мuddати. Мақбул экиш мuddати октябрь ойининг учинчи ўн кунлиги, баҳорда феврал ойининг иккинчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Ўғитлаш кузда шўдгорлашдан олдин соф ҳолда 90 кг фəсфор, эрта баҳорда (март) биринчи озиқлантириш даврида 70 кг, иккинчи марта найчалаш даврида 80 кг миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантирилади. Нав Республиканинг суғориладиган минтақалари учун қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш Давлат комиссиясига топширилган.

ЛААМИКОР МАЙДОНЛАР УЧУН АРПА НАВЛАРИ**"УНУМЛИ АРПА" НАВИ**

СҒЕДЎИТИ Ғаллаорол филиалида ("Ғалла" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси) Марокко намунасидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: У.Т.Рахматулин, В.Я.Смирнова, И.С.Костенко, В.И.Филипова.

Биологик тавсифи. Тур хили Нутанс (nutans). Бошоғи икки қаторли, сариқ, узунлиги 8–12 см, говак (бошоғининг 4 см да 12–14 дона бошоқча бўлади). Қилтиғи бошоғига қараганда 2–2,5 марта узунроқ, қилтиқ учи аннотацион рангда, бироз дағал, арпа тишли, сомон рангли, дони тасма шаклда, оч сариқ, эллипсимон, жуда йирик. Гул қанотчаларининг ўрта томирларида тишчалар йўқ. Гул қанотчаларининг томирлари бироз билиниб туради. Доннинг асоси туқли. Гул қаноти пишиб етилгунча қилтиққа айланиб кетади.

Агробиологик белгилари. Нав биологик ҳаёт тарзига кўра дуварак (икки фаслли) ҳисобланади, ўртапишар, қишга чидамлилиги ўртача. У баҳорги паст ҳароратда ҳам тез ўсиб ривожланади. Кейинги йилларда занг, айниқса, гелминтоспориоз, уншўднинг каби замбуруғли касалликлар билан кучли зарарланиши сабабли ҳосилдорлик кўрсаткичлари паст бўлмоқда. Нав тўкилишга чидамли, лекин ётиб қолишга мойил.

Хўжалик белгилари. Ўртача дон ҳосилдорлиги 22,0 ц/га ни ташкил этади. Энг юқори ҳосилдорлиги 23,0–25,0 ц/га, 1000 дона дон вазни 46,8–55,6 гр. Нав пивобоп сифатида тан олинган.

Экиш меъёри. Текислик минтақда унувчан уруғ ҳисобида гектарига 2,5 млн. дона (кузда) ва 2,0 млн. дона (баҳорда), қир–адирлик минтақда 3,0 млн. дона (кузда) ва 2,5 млн. дона (баҳорда), тоғолди ва тоғли минтақаларда 3,5 млн. дона (кузда) ва 2,5 млн. дона (баҳорда).

Экиш мuddати. Текислик минтақаларда ноябр ойининг биринчи ўн кунлиги, қир–адир минтақда октябрь ойининг иккинчи ярми, тоғолди ва тоғли минтақда октябрь ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул ҳисобланади.

"Унумли арпа" нави 1956 йилдан Республика бўйича лаамикор ерларга экиш учун районлаштирилган.

"НУТАНС-799" НАВИ

СЕҶДЎИТИ Галлаорол филиалида Хитой маҳаллий нави (К-16139) билан "Унумли арпа" навларини чатиштириб олинган дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Ю.О.Орипов, В.Н.Питоня, Т.Х.Ўринбоев.

Биологик тавсифи. Нутанс (nutans) тур хилига мансуб. Бошоғи икки қаторли, оч

сарик, ўртача узунлиқда (бошоқ ўзагининг 4 смда 11—12 та дон мавжуд), зигрок, тўғри. Бошоқ қишғи тор, кам ривожланган. Қилпғи узун, тишли, оқ ўртача дағал, қилтиқ учин антацион ранги кучсиз билинади, тишсимон дони йирик, оч сарик рангли, дон асосида туки йўқ, элипс шаклда. 1000 дон дон вазни 49,2—51,4 гр.

Агробиологик тавсифи. Биологик баҳорги. Ўртапишар, Унумли арпа навидан 5—10 см баланд, ўсув даври 200 кун.

Қурғоқчиликка, иссиққа чидамай, ётиб қолиш ва тўкилишга бардошлилиги ўртача. Барча арпа касалликлари билан кучсиз даражада зарарланади.

Ўртача ҳосилдорлик 2003—2005 йилларда 27,5 ц/га, энг юқори ҳосилдорлик 37,1 ц/га. Нав озукабоз, оқсиз миқдори 16,9 %.

Экиш меъёри. Текислик минтақада гектарига 2,5 млн. дон, қир—адир минтақада гектарига 3,0 млн. дон, тоғолди ва тоғли минтақаларда эса гектарига 3,5 млн. дон унвчан уруғ экиш керак.

Экиш мuddати. Текислик минтақада ноябр ойининг биринчи ўн кунлиги, қир—адирлик минтақада октябр ойининг иккинчи ярми, тоғолди ва тоғли минтақада эса октябр ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул ҳисобланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига қир—адир минтақада физик ҳолда 80—90 кг, тоғ олди ва тоғли минтақаларда 100—120 кг фосфорли ўғитлар солиш. Баҳорги озиқлантириш қир—адирлик минтақада мақбул мuddати феврал ойининг охири, март ойининг биринчи ўн кунлиги, ўғит меъёри 40 кг, тоғ олди, тоғли минтақаларда мақбул мuddати апрел—май ойларида, азотли ўғит меъёри 60 г/кг соф ҳолда берил тавсифи этилади.

Нутанс—799 нави 1985 йилдан Жиззах, Қашқадарё, Самарқанд вилоятлари бўйича лааликор ерларга экиш учун районлаштирилган.

"ЛААМИКОР" НАВИ

СЕҶДЎИТИ Галлаорол филиалида ("Галла" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси) "Южно-Казахстанский-43 (Қозоғистон) х Нутанс-799" (Ўзбекистон) навларини чатиштириб олинган дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлар: Ю.Орипов, Т.Маматқулов, В.Питоня.

Биологик тавсифи. Тур хили Нутанс (Nutans). Ҳаёт тарзи дуварак (икки фасли). Бошоғи икки қаторли, пирамидасимон, оч сарик рангда, қилтиғи узун, тишли,

бошоққа параллел йўналган, дағал, эллипс шаклда, қилтиқ учин антацион ранги ўртача. Дони жуда йирик, асосида тук йўқ, 1000 дон дон вазни 48—61 гр.

Нав ўрта пишар, ўсув даври 180—200 кун, қурғоқчиликка, ётиб қолиш ва қишга бардошли бўлиб, гелминтоспориоз, чанг ва тош қорақуя касалликларига чидамай.

Қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш Давлат комиссиясида ўртача ҳосилдорлик Қамашли ва Галлаорол участкаларида 1995—1999 йиллар 23,4—23,8 ц/га таъкил эитан бўлса, Қамашли участкасида (1992—1993 йиллар) энг юқори 46,3 ц/га ни таъкил эитан.

Ҳозирги кунда нам билан таъминланган минтақаларда жойлашган фермер хўжаликларда 30,0—32,0 ц/га ҳосил олинмоқда.

Экиш меъёри. Гектарига текислик минтақада 2,5 млн. дон, қир—адирлик минтақада 3,0 млн. дон, тоғолди ва тоғли минтақаларда 3,5 млн. дон унвчан уруғ ҳисобида белгиланади.

Экиш мuddати. Текислик минтақада ноябрнинг биринчи ўн кунлиги, қир—адирлик минтақада октябр ойининг иккинчи ўн кунлиги, тоғолди ва тоғли минтақаларда октябрнинг биринчи ўн кунлиги ҳисобланади.

Озиқлантириш. Экиш олдида гектарига адир минтақасида соф ҳолда 30 кг, тоғ олди ва тоғли минтақаларда 60 кг фосфорли, баҳорги озиқлантиришда ўсимлигининг тулман даврида 40,0 кг миқдорида азотли ўғитлар билан озиқлантириш керак.

Лааликор нави 1995 йилдан Республика бўйича лааликор ерларга экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киририлган.

"САВРУК" НАВИ

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида "Унумли арпа" (Ўзбекистон) х "Хорковский-84" (Украина) навларининг дурагайидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Т.Маматқулов, Ю.О.Орипов, В.Н.Питония.

Биологик тавсифи. Тур хили Нутанс (nutans). Бошоғи икки қаторли, тўқ

сарик рангли, бошоғи пирамидасимон шаклда, бошоғи эгилган, ўртача зичликда, бошоқ учи бир оз учли, қилтиғи тишли, қилтиғи 2—2,5 марта бошоғидан узун, дони қобиқли, оч — сариқ, эллипссимон, жуда йирик, 1000 дона дон вазни 50 гр, дони йириклиги — 86%, таркибида экстракт моддаси — 71,6%, унувчанлик даражаси — 95%, ранги — сариқ, Давлат андоза талаби (ГОСТ—5060—86)га тўлиқ, пивобоплик хусусиятига жавоб беради.

Агробиологик тавсифи. Нав эртапишар. Ётиб қолишга, касалликка ўта чидамли, пишиш даврида тўкилмайди. Қурғоқчиликка ва иссиққа ўта бардошли.

Рақобат нав синаш тажрибасида (2003—2005 йиллар) ўртача 27,5 ц/га, энг юқори ҳосилдорлик 33,6 ц/га ни ташкил этди.

Саврук нави пиво тайёрлашда ишлатиш учун тавсия этилади.

Экиш меъёри. Текислик минтақада 2,5 млн. дона, қир — адирлик минтақада 3,0 млн дона, тоғолди ва тоғли минтақаларда эса 3,5 млн. дона унувчан уруғ экиш керак.

Экиш муддати. Текислик минтақаларда ноябр ойининг биринчи ўн кунлиги, қир-адир минтақада октябр ойининг биринчи ярми, тоғолди ва тоғли минтақада октябр ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул ҳисобланади.

Озиқлантириш. Экиш олдидан гектарига текислик-тепалик минтақаларда физик ҳолда 80—90 кг, тоғолди ва тоғли минтақаларида 100—120 кг фосфор ўғити берилади. Баҳорги озиқлантириш қир адир минтақада азотли ўғит билан озиқлантиришнинг мақбул муддати феврал ойининг охири март ойининг биринчи ўн кунлиги, ўғит меъёри 40 кг соф ҳолда, тоғ олди, тоғли минтақаларда озиқлантиришнинг мақбул муддати апрел—май ойларида ўғит меъёри соф ҳолда 60 кг/га азот бериш тавсия этилади.

Саврук нави 2002 йилдан Республика бўйича лалми ерларга экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"ЮГОДАР" НАВИ

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиали ҳамда Украина Генетика селекция институти билан ҳамкорликда "Даура" (К—23488, Франция) х "Steptol" (К—23994 (АҚШ) навларини ўзаро чатиштириб олинган дурагайидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: А.М.Шеремет, Т.Маматқулов, А.А.Линчевский, Я.Назаренко, С.П.Шевченко, В.Мельников.

Биологик тавсифи. Тур хили Паллидум (pallidum) бўлиб, Жанубий Украина экологик гуруҳига мансуб. Ҳаёт тарзи кузги, барги қўқ, тулланиши тўғри, бошоғи тўғри бурчакли, олти қаторли, ўртача узунликда (7,0—8,5 см), сийрак (4 смда 10—11 дона бошоқчалар бор), гул қаноти пишиб етилганча қилтиқка айланиб кетади, қилтиғи тишли, сариқ, бошоққа нисбатан узун. Дони ўртача йирикликда, 1000 дона дон вани 52,2—53,1 гр, дон ҳажми 650 гр/л, сариқ, ромбик шаклда, дон ариғи чуқур эмас, дон асоси туксиз.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик бўйи 98—112 см, нав ўртапишар, андоза Росавага навига нисбатан 3—5 кун эрта пишади, гектарига 12 ц юқори ҳосил берган. Нав синаш майдонларида энг юқори кўрсаткич Қирғизистон республикасининг Иссиқкўл Давлат нав синаш майдонида 94,3 ц/га, Одесса вилоятининг Кастский тумани Коммунизм йўли уруғчилик хўжалигида 84,3 ц ҳосил олинган. Нав ётиб қолишга ва арпа касалликларига чидамли. Нав 1993 йилдан Қирғизистон Республикасининг Иссиқкўл вилоятида экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"АБУ-ГОФУР" НАВИ**Муаллифлари:**

Т.Маматқулов, А.Т.Маматқулов, Ш.Орипов, З.М.Мирзақабулова, Н.Қ. Қурбонова

Биологик тавсифи. Нав нутанс (nutans) тур хилига мансуб. Бошоғи икки қаторли, сийрак, қилтиқли, сариқ, ўртача узунликда, қилтиғи узун, бошоққа ёпишган, ранги сариқ, дони сариқ рангда, жуда йирик, 1000 дона дон вазни 51,2—55,2 гр., қаноти кенг, дон асоси тукли.

Агробиологик белгилари. Биологик ҳаёт тарзи дуварак (икки фаслли), ўртапишар. Иссиқликка, қурғоқчиликка, ётиб қолиш ва дон тўкилишга юқори чидамли. Арпа касалликларига бардошли.

Дони йирик, унувчанлик даражаси 96 %, дон экстракт моддаси 71%.

оқсил миқдори 10,1%, дон ҳажми 640 гр/л. Навни пивобоплик хусусияти яхши.

Экиш меъёри. Текислик минтақада гектарига 2,5 млн. дона, қир — адирлик минтақада 3,0 млн. дона, тоғолди ва тоғли минтақаларда эса 3,5 млн. дона унувчан уруғ экиш тавсия этилади.

Экиш муддати. Қир — адирлик минтақада октябр ойининг иккинчи ярми, тоғолди ва тоғли минтақада октябр ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул ҳисобланади.

Озиқлантириш. Кузда соф ҳолда шудгорлаш олдида фосфор қир-адир минтақада 80—90 кг/га, тоғолди ва тоғли минтақаларда 100—120 кг/га тавсия этилади. Баҳорги озиқлантириш март ёки апрел ойида азотли ўғит соф ҳолда қир — адир минтақада 40 кг/га, тоғолди ҳамда тоғли минтақаларда 60 кг/гадан май ойи бошида озиқлантирилади.

Абу — Гофур нави Республиканинг лааликор минтақаларида экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари навларини сынаш Давлат комиссиясига топширилган.

МАХСАР НАВЛАРИ**"МИЛЮТИН-114" НАВИ**

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиалида Египетдан келтирилган нав намуна-сидан кўп маротаба яқка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифи: Я.Г.Момот.

Биологик тавсифи.

Махсарнинг юмшоқ тикансиз турига мансуб. Ўсимлик бўйи 60—70 см, ўсимлик

яхлит шаклда, барглари бандсиз ҳолда охири поята яхлит ёпишган, пастки барглари ланцетсимон кенг ва юқори барги тухумсимон, саватчаларни тикансиз барглар ўраб олган. Саватчалар кўпроқ йирик, куполасимон шаклда, диаметри 30—35 мм да, битта ўсимликда ўртача саккизтагача саватча мавжуд бўлиб, тўлиқ пишганда саватчалар ярим очиқ ҳолда бўлади ва ундан уруғлар енгил ажралади.

Саватчалар гули тўқ сариқ — қизил, умумий кўриниши қизил. Уруғлари оқ ранг, узунчоқ, иккита аниқ қиррали, йирик. Саватларида уруғлар 30—40 дона, 1000 дона вазни 34—50 гр.

Агробиологик тавсифи.

Нав ўртапишар, униб чиқишидан тўлиқ пишишигача бўлган даври 95—120 кун. Қурғоқчиликка чидамли, зараркундаларга ўртача чидамли.

Хўжалик тавсифи. Нав лааликор майдонларда ўртача 6,5 ц/га ҳосил беради. Дон қобиғи 41%, дон таркибиде ёғ миқдори 32 % ни ташкил этади.

Лаалида махсар 120 ц/га кўк масса, 14—50 ц/га пичан беради. Пичани таркибиде 13—14 % оқсил, 9 % қанд, 6—7% ёғ, 22% клетчатка мавжуд. Комбайн билан ўришга мос.

Экиш меъёри. Гектарига 16—18 кг унувчан уруғ ҳисобида.

Экиш муддати. Март ойи.

Милютин — 114 нави Республиканинг барча лааликор ерлари учун 1980 йилдан экиш учун районлаштирилган.

"ГАЛЛАОРОЛ" НАВИ

Муаллифи: С.Э. Этамбердиев, Т. Ўринбоев.

Биологик тавсифи. Махсарнинг Туркистон

турита мансуб. Ўсимлик бўйи 70—80 см, ўсимлик яхлит шаклда, барглари бандсиз ҳолда охири пояга яхлит ёпишган, пастки барглари ланцетсимон кенг ва юқори барги тухумсимон, поя барги ва саватча барги учиди 0,5—0,7 ммга тикан мавжуд. Саватчалар кўпроқ йирик, куполасимон шаклда, диаметри 25—35 мм, битта ўсимликда ўртача 14—16 донга саватча мавжуд бўлиб, тўлиқ пишганда саватчалар ярим очик ҳолда бўлади ва ундан уруғлар енгил ажралади.

Саватчалар гули тўқ сариқ-қизил, умумий кўринишда қизил, уруғлари оқ ранг, узунчоқ, иккита аниқ қиррали, йирик. Саватчаларда уруғлар 29—36 донани ташкил этади. 1000 донга дон вазни 39—43 гр. ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Нав ўртапишар, униб чиқишидан тўлиқ пишшишгача бўлган даври 90—114 кун, қурғоқчиликка чидамли, зараркуналдаларга саватчалари ўртача чидамли. Нав лалмикор майдонларда ўртача 10—11 ц/га ҳосил беради. Дон қобиғи 41%ни, дон таркибида ёғ миқдори 25—30%ни ташкил этади.

Лалмида махсар 130—135 ц/га кўк масса, 15—45 ц/га пичан беради. Пичани таркибида 14—15% оқсил, 9% қанд, 5—7% ёғ, 23% клетчатка мавжуд. Комбайн билан ўришга мос.

Экиш меъёри. Гектарига 16—18 кг унунчан уруғ ҳисобида.

Экиш мuddати. Экишнинг мақбул вақти март ойи ҳисобланади.

«Галлаорол» нави республиканинг барча лалмикор ерлари учун 2008 йилдан экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

СЕҒДУИТИ Галлаорол филиалида Эроннинг К-355 нав намунадан якка танлаш йўли билан яратилган.

ЗИҒИР НАВЛАРИ

"БАХМАЛ-2" НАВИ

Нав Суғориладиган ерларда галла ва дуккакли ўсимликлар илмий тадқиқот институти Галлаорол филиали томонидан "Бахмал-1056" навидан якка танлаш усули билан яратилган.

Муаллифлари: А.И.Ковалев, М.Б.Бекбутаев, А.М.Федосеева.

Биологик тавсифи. Зиғир Евроосиё гуруҳига мансуб. Тушлари тик ўсади. Ўсимлик бўйининг баландлиги лал-

мида 55—65 см, сувли ерларда 65—70 см, шохланувчан, ўртача 2—3 та шохчаларни ташкил этади. Шохларининг ер сатҳидан баландлиги 28—30 см. Ўсимлик гуллари ҳаво ранг, майда. Уруғ саватчалари ўртача, битта ўсимликда 10—18 та саватчалар мавжуд. Саватчалар ичи парда билан бўлинган, уруғлари жигар рангда, 1000 донга дон вазни 5,3—5,6 гр., уруғидаги ёғ миқдори 40,9%. Ёғ сифати яхши.

Агробиологик тавсифи. Нав ўртапишар, униб чиқишидан то пишшиш даври лалмида 72—88, сувлида 80—97 кунни ташкил қилади. Қурғоқчиликка юқори чидамли. Лалми майдонларда касалликлар билан умуман зарарланмайди. Фузариоз сўлиш касаллигига ўта чидамли. Ҳосилдорлиги шартли суғориладиган майдонларда гектаридан 16—17 ц, лалмикорликда 7—8 цни ташкил қилади.

Экиш меъёри. Гектарига 18—20 кг уруғ ҳисобида экилади.

Экиш мuddати. Баҳорда март ойининг биринчи ўн кунлиги мақбул экиш ҳисобланади.

Бахмал-2 нави Республиканинг барча лалмикор ерлари учун 1986 йилда районлаштирилган.

НҲҲАТ НАВАЛРИ

"ЮДУЗ" НАВИ

СЕҒДҲИТИ Галлаорол филиалида К-821 (Испания) х Ўзбекистон-8 навларини чатиштириб олинган дурагайдан кўп маротаба якка танлаш усули билан яратилган.

Нав Суғориладиган ерларда галла ва дуккакли ўсимликлар илмий тадқиқот институти

Муаллифлари: П.П.Олейник, К.Э.Эшмиров

заев, Н.Э.Эргашев.

Биологик тавсифи: Тур хили — Карнеум авлодига, Евроосиё турининг ўрта Европа гуруҳига мансуб.

Туплари тик, тўғри ўсади, ўртача шохлайди (2—3 та), ўсимлик бўйи 45—55 см., пастки дуккаклари ер сатҳидан 26—31 см баландда жойлашган.

Ўсимликда дуккаклар сони 16—17 та, дуккакларнинг узунлиги 2—2,5 см., дуккакдаги дон сони 1—2 та, дони ўртача йирикликда, дони оқ қизил рангда, юмшоқ, гадир — будир, узунчоқ, 1000 дона дон вазни 295—320 г, ҳажм оғирлиги 755—760 г/л. Дон таркибиди оқсил 26,5 %. Таъм за пишувчанлик сифати яхши.

Агробиологик тавсифи. Ўртапишар, ўсув даври 85—90 кун. Маҳаллий андоза нав. "Милютин—62" навидан 2—3 кун эрта пишади, пая барги яшил рангда, ётиб қолишга чидамли, туксиз. Илдизи тик ҳолда жойлашган.

Аскохитоз ва фузариоз касалликларига ҳамда қурғоқчиликка, иссиқликка чидамли. Механизмлар билан ўриб—йигиб олишга яхши мослашган. Ҳосилдорлиги республиканинг даламикор майдонларида гектарига 7—8 ц/гани ташкил этади.

Экишдан олдин ер 20—25 см чуқурликда ҳайдалиб, экиш билан биргаликда гектарига 40 кг соф ҳалда фосфорли ўғит берилади.

Экиш муддатлари: Сурхондарё, Қашқадарё вилоятларининг далаи майдонларида феврал ойининг биринчи ўн кунлигида, Самарқанд, Жиззах вилоятларида март ойининг биринчи ўн кунлигида экиш тавсия этилади.

Экиш меъёри. Гектарига 70—80 кг. меёрида экилади. Гектарига 280—300 минг дона ўсимлик туп сони бўлиши мақсадга мувофиқ бўлади.

Юдуз нави Республиканинг барча даламикор майдонларига 1980 йилда экиш учун районлаштирилган.

"ЎЗБЕКИСТОН—32" НАВИ

СЕҒДҲИТИ Галлаорол филиали томонидан Милютин-4 х К-1062 навларини чатиштириб олинган дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Эргашев Н.Э., Олейник П.П.

Биологик тавсифи. Тур хили Корнеум авлодига мансуб.

Ўсимлик туплари тик тўғри ўсади. Барги тўқ яшил рангда, бўйи 46—50 см, шохланиши 3—4 тагача, энг пастки дуккаклар сони ер сатҳидан 28—30 см баландда жойлашган. Дуккак узунлиги 1,5—2 см, дуккаклар сони битта ўсимликда 22—24 та, дуккакдаги дон сони 1—2 тани ташкил этади.

Дони ўртача йирикликда, дон шакли юмалоқсимон, қизғиш рангда, 1000 дона дон вазни 250—280 дона дон, ҳажми 765—766 г/л., дон таркибиди оқсил 27,7% ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Нав ўртапишар, ўсув даври 75—78 кун, маҳаллий андоза "Юдуз" навига нисбатан 3—4 кун эрта пишади.

Аскохитоз ва фузариоз касалликларига, қурғоқчиликка ҳамда ётиб қолишга чидамли бўлиб, механизация билан ўриб-йигиб олишга яхши мослашган.

Республиканинг даламикор майдонларида ҳосилдорлиги гектарига 8—9 ц/га ни ташкил этади.

Экиш олдин гектарига соф ҳалда 40 кг фосфорли ўғит берилади ва 22—25 см чуқурликда ҳайдалади.

Экиш меъёри. Гектарига 60—65 кг (гектарига унувчан уруғ ҳисобида 250—300 минг дона дон) экилади. Экиш чуқурлиги 4—5 см.

Экиш муддати. Сурхондарё, Қашқадарё вилоятларининг даламикор майдонларида февралнинг иккинчи ўн кунлигида, Самарқанд, Жиззах вилоятларининг қир—адирлик минтақасида март ойининг биринчи ўн кунлигида экиш тавсия этилади.

Ўзбекистон—32 нави Республиканинг барча даламикор майдонларига 1992 йилда экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрита киритилган.

"ЛАЗЗАТ" НАВИ

СЕРДЎИТИ Галлаорол филиалида №2267 х Зимистон навларни ўзаро чатиштириб олинган дурагайдан якка танлаш усули билан яратилган.

Муаллифлари: Эргашев Н.Э., Эшмирзаев К.Э., Олейник П.П.

Биологик тавсифи. Тур

хили Антоционе авлодига мансуб. Эртапишар нав.

Ўсимлик туллари тик тўғри ўсади, барги оч яшил рангда, бўйи 45–48 см, шохланиш 2–3 тагача, энг пастки дуккаклар сони ер сатҳидан 24–26 см баландда жойлашган. Дуккак узунлиги 1–1,5 см, битта ўсимликда дуккаклар сони 21–25 та дон, дуккақтаги дон сони 1–2 тани ташкил этади.

Дони майда, дон шакли юмалоқ, текис, оқиш рангда. 1000 дон дон вазни 180–185 гр, дон ҳажми 765–768 г/л, дон таркибидagi оқсил миқдори 28,4 % дан иборат.

Агробиологик тавсифи. Ўсув даври 72–75 кун, маҳаллий андоза Юлдуз навига нисбатан 4–5 кун олдин пишади.

Аскохитоз ва фузариоз касалликларига, курғоқчиликка ҳамда ётиб қолишга чидамли, механизация билан ўриб–йиғиб олишга яхши мослашган.

Республиканинг лаалмикор майдонларида ҳосилдорлиги гектарига 10–11 ц/га ни ташкил этади.

Экиш олдида гектарига соф ҳолда 40 кг фосфорли ўғит берилади ва 22–25 см чуқурликда ҳайдалади.

Экиш меъёри. Гектарига 55–60 кг (гектарига унувчан урут ҳисобида 300–350 минг дон дон) миқдорида экилади. Экиш чуқурлиги 4–5 см ташкил этади.

Экиш муддати. Сурхондарё, Қашқадарё вилоятлари лаалмикор майдонларига февралнинг иккинчи ўн кунлиги. Самарқанд, Жиззах вилоятлари қир–адирлик минатқасида март ойининг биринчи ўн кунлигида экиш тавсия этилади.

Лаззат нави Республиканинг барча лаалмикор майдонларига 1996 йилда экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"ЖАҲОНГИР" НАВИ

СЕРДЎИТИ Галлаорол филиалида Сурия № 8885 нав намунасида кўп қиррали якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Эргашев Н.Э., Раж Парода, Эргашев Ж.Н.

Биологик тавсифи. Тур хили Корнеум авлодига

мансуб. Ўртапишар.

Ўсимлик туллари тик тўғри ўсади, барг тўқ яшил рангда, бўйи 50–60 см, шохланиш 3–5 тагача, энг пастки дуккаклар сони ер сатҳидан 25–30 см баландликда жойлашган. Дуккаклар узунлиги 2–2,2 см, ўсимликда дуккаклар сони 25–30 та, дуккақтаги дон сони 1–2 та, дони йирик, дон шакли узунчоқсимон юмалоқ, қизғиш рангда, 1000 дон дон вазни 330–340 гр дон, ҳажми 758–760 гр/л., дон таркибидagi оқсил миқдори 27,7%.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик ўсув даври 76–78 кун. Маҳаллий андоза Юлдуз навига нисбатан 3–4 кун олдин пишади.

Аскохитоз ва фузариоз касалликларига, курғоқчиликка ҳамда ётиб қолишга чидамли, механизация билан ўриб–йиғишга мослашган.

Республиканинг лаалмикор майдонларида ҳосилдорлиги гектарига 10–12 ц/га ни ташкил этади.

Экиш олдида гектарига соф ҳолда 45 кг фосфорли ўғит берилади ва 22–25 см чуқурликда ҳайдалади.

Экиш меъёри. Гектарига 60–70 кг (гектарига унувчан урут ҳисобида 250–280 минг дон дон) миқдорда экилади. Экиш чуқурлиги 4–5 см ни ташкил этади.

Экиш муддати. Сурхондарё, Қашқадарё вилоятлари лаалмикор майдонларига февралнинг биринчи ўн кунлиги. Самарқанд, Жиззах вилоятлари қир–адирлик минтақасида март ойининг биринчи ўн кунлигида экиш тавсия этилади.

Жаҳонгир нави Республиканинг барча лаалмикор майдонларига 2008 йилда экиш учун Давлат реестрига киритилган.

"ИРОДА-96" НАВИ

СЕҒДҶИТИ Ғаллаорол филиалида К-445 х Юлдуз навини ўзаро чатиштириб олинган дурагайларидан кўп маротаба танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари: Эргашев.Н.Э., Қ.Э. Эшмирзаев.

Биологик тавсифи. Корнеум авлодига мансуб.

Ўртапишар.

Ўсимлик туплаари тик тўғри ўсади. Барги тўқ яшил рангли. Ўсимлик бўйи 50—55 см, шохланиши 3—4 та, энг пастки дуккаклар ер сатҳидан 25—28 см баландда жойлашган. Дуккаклар узунлиги 1,2—2 см, битта ўсимликда дуккаклар сони 25—28 та, дуккакдаги дон сони 1—2 тани ташкил этади.

Дони йирик, дон шакли юмалоқ, қизғич рангда. Дон ҳажми 743—745 г/л, дон таркибида оқсил миқдори 27,9—29,5% ни ташкил этади.

Агробиологик тавсифи. Ўсимлик ўсув даври 85—90 кун. Аскохитоз ва фузариоз касалликларига, қурғоқчиликка ҳамда ётиб қолишга чидамли, механизация билан ўриб—йиғиб олишга яхши мослашган.

Экиш олдида гектарига соф ҳолда 40 кг фосфорли ўғит берилади ва ер 22—25 см чуқурликда ҳайдалади.

Экиш меъёри. Гектарига 60—65 кг ни (гектарига унувчан уруғ ҳисобида 250—300 минг дона дон) миқдорида экилади. Экиш чуқурлиги 4—5 см ни ташкил этади.

Экиш муддати: Сурхондарё, Қашқадарё вилоятлари лаамикор майдонларига феврал ойнинг иккинчи ўн кунлигида, Самарқанд, Жиззах вилоятларида март ойининг биринчи ўн кунлигида экиш тавсия этилади.

Ирода—96 нави Республиканинг барча лаамикор майдонларига 2010 йилда экиш учун қишлоқ хўжалик экинлари Давлат реестрига киритилган.

ХАШАКИ НҶХАТ НАВЛАРИ**"ВОСТОК 55" НАВИ**

СЕҒДҶИТИ Ғаллаорол филиалида Тожикистоннинг №141 линиясидан оммавий танлаш усули билан яратилган.

Биологик тавсифи. Нав Пизум турининг Осий кенжа тури ва афғон тур хилига мансуб.

Ўсимлик униб чиқишида яшил қўнғирсимон рангда, пояси ингичка тўрт қиррали, бўйи 40—95 см, 15—18 та бўғим оралари бўлиб, пастки қисмдан 3—5 та шох чиқаради. Барги яшил, четлари кўкимтирсимон, тишли, учида икки—уч жуфт баргли, эллипссимон, ўртача катталиқда, қиррали бўлиб, ранги оч сарғимтир ялтироқ яшил, барг ёнлиги йирикроқ, остки чети бўлакли; гули оч пушти рангли бўлиб сарғимтир товланади. Дуккаги эгилган, тўмтоқ, ичида 5—6 та дони бўлади. Дони думалоқроқ бўлиб, силлиқ, майда, кўк—қўнғирсимон рангда. 1000 дона дон вазни 70—100 г келади.

Агробиологик тавсифи. Баҳорда экилганда навнинг ўсиш даври 75—90 кун бўлади. Кўк масса учун экилганда 10—15 кун олдин етилади. Қурғоқчиликка чидамли бўлиб, нўхат қурти билан кам зарарланади.

Навни кузда бошоқли дон экинлари (арпа, жавдар ёки сули) билан қўшиб экилганда кўк массада юқори ҳосил олинади, хашаки нўхатнинг ўзидан 68,7—71,5 ц/га, жавдар билан экилганда 84,5—94,8 ц/га ҳосил олинади. Нав лаамикорликда қатор ораси

15 см да, кенг қаторлаб 30 см қилиб экилади.

Экиш меъёри. Қир—адирлик минтақасида гектарига 60—80 кг, тоғ ва тоғ олди минтақасида 80—100 кг ни ташкил этади. Экиш чуқурлиги тўпроқ механик таркиби, намликка боғлиқ ҳолда 5—10 см ўзгаради.

Восток 55 нави Республиканинг барча лаамикор майдонларига 1954 йилдан экиш учун районлаштирилган.

ЖЎҲОРИ НАВЛАРИ**"ҚАНДЛИК" НАВИ**

СЕҒДЎИТИ Ғаллаорол филиали томонидан Оранжевўй-160 х Гибрид-698 навларини ўзаро чапиштириб олинган дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари:

П.П.Олейник, Н.Эргашев.

Ўсимлигининг бўйи 140—160 см. Рўваги тўғри, 20—24 см узунлиқда.

Поясида 18—20% қанд, кўк поясида 10,8—11% оқсил бор, 1000 дон дон вазни 17—19 г.

Ўсув даври суғориладиган ерларда 90—95 кун, далакорликда 115—120 кунни ташкил этади. Эртапишар.

Кўк массаси ҳосилдорлиги дала ерларда 70—165 ц/га ни, нам билан таъминланган минтақаларда 200 ц/га ни ташкил этади.

Экиш меъёри. Тоголди минтақаларида гектарига 9 кг, пастьтекислик ерларда 7 кг унвчан уруғ ҳисобланади.

Экиш муддати. Май ойининг биринчи ўн кунлиги.

Қандлик нави Республикасининг Жиззах, Самарқанд, Қашқадарё вилоятлари далакор майдонларига 1981 йилда экиш районлаштирилган.

"САНЗАР" НАВИ

СЕҒДЎИТИ Ғаллаорол филиали томонидан Оранжевўй-160 х Ранний янтар х Оранжевўй-160/1642 навларини ўзаро чапиштириб олинган дурагайдан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифи: П.П. Олейник.

Ўсув даври 140—145 кун.

Кечпишар. Ўсимлигининг бўйи 3—4 см, Поясида 16—19% қанд, кўк массасида 8,5—9,6% оқсил бор. Рувагининг

узунлиги 22—25 см, 1000 дон дон вазни 21—24 г. Кўк масса ҳисобида ҳосилдорлиги гектаридан 100—120 ц.

Экиш меъёри. Гектарига 90 минг дон унвчан уруғ ҳисобида.

Экиш муддати. Апрель ойининг иккинчи ўн кунлиги.

"Санзар" нави 1980 йилда Республикада Бухоро вилоятининг суғориладиган ерларида учун экиш учун районлаштирилган.

ЯСМИҚ НАВЛАРИ**"ОЛТИН ДОН" НАВИ**

СЕҒДҮИТИ Галлаорол филиали томонидан ИКАРДанинг № 7513 рақамли селекция тизмасидан якка танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифлари:

Н.Э.Эргашев, С.Э.Рустамов, Р.Парода.

Ҳосилдорлиги 8–10 ц/га, 1000 дон дон вазни – 46,5–

50,6 г. Ҳсув даври 85–90 кун, оқсил миқдори 25,5%. 1000 дон дон вазни 120–130 г, дон ҳажми 759 г/л.

Дони майда, юмалоқ, қизғиш. Қисқа кун ўсимлиги бўлиб, иссиқликка, қурғоқчиликка чидамли.

Аскахитоз ва фузариоз касалликлари билан кам зарарланади.

"Олтин дон" нави Республиканинг барча лалмикор ерлари учун 2003 йилда экиш учун Давлат реестрига киритилган.

ҚИЗИЛ ШУВОҚ НАВЛАРИ**"МАЛГУЗАР-83" НАВИ****Муаллифлари:**

Н.В.Покровский, Я.Н.Фальковская, К.К.Комилов.

СЕҒДҮИТИ Галлаорол филиали томонидан Малгузар туридан якка танлаш усули билан яратилган.

Пояси тик ўсади, тўпланиши кучли (300–350). Поясининг бўйи 88–117 см, баргланиши 28–38%.

Ўсиш даври 240–245 кун. Совуққа ва қурғоқчиликка чидамли. Экилгандан сўнг иккинчи йилдан бошлаб ўриб олиш мумкин.

Лалмикорликнинг тоғолди ва текислик минтақаларида яйлов экинни сифатида фойдаланилади.

1000 дон дон вазни 1,4–1,8 г.

Пичанининг ҳосилдорлиги гектаридан 89–90 ц ни, уруғ ҳосилдорлиги 1,6–3,0 ц ни ташкил этади.

Экиш меъёри. Гектарига 2–3 кг.

Экиш муддати. Ноябрь ойи мақбул муддат ҳисобланади.

"Малгузар-83" нави Республиканинг барча лалмикор ерлари учун 1977 йилда экиш учун районлаштирилган.

БАРҒАК (ЭСПАРЦЕТ) НАВЛАРИ**"МИЛЮТИНСКИЙ-2" НАВИ**

СЕҒДУИТИ Ғаллаорол филиали томонидан Баргакнинг Наҳичиван нави намунасида оммавий танлаш йўли билан яратилган.

Муаллифи: С.А.Мазурин.
Биологик тавсифи. Нав
Ўрта Осиё экма эспарцет (*O.*
vicifolia Scop.) турининг
Закавказье эспарцети

(*O.transcaucasia* L.) Озарбайжон тишига мансуб. Ўсимлик туши тўғри ўсувчи, шохланиши ўртача, пояси ўртача дағалликда, тулланиши ўртача. Баргланиши бир текис, шакли чўзинчоқ тухумсимон, ўртача катталиқда, тўқ яшил рангда. Гул попути цилиндрсимон сийрак, 11—12 см узунликда, оч—пушти рангда. Уруғи ўртача катталиқда, тухумсимон, оч мала рангда. Илдиз тизими кучли ривожланган, асосий илдиз яққол кўринишда, ён илдизларида тутунаклари бўлади. Ўсимлик бўйи 75—100 см.

Агробиологик тавсифи. Нав эртапишар, тез ўсувчи, қурғоқчиликка чидамли, касаллик ва зараркунан—даларга бардошли. Лалмикор майдонларда иқлим шароитларга қараб 1—2 маратоба ўриш мумкин. Ҳосилдорлиги 50—75 ц/га, сувли майдонларда 150 ц/га. Ғалла экинлари учун яхши ўтмишдош.

Экиш муддати. Феврал ойининг иккинчи—март ойининг биринчи ўн кунлигида экилади.

Экиш меъёри. Лалмида уруғлик учун 20 кг/га, кўк ўт учун 40 кг/га, суғориладиган майдонларда 90—100 кг/га. Экиш чуқурлиги 3—4 см. Уни эрта баҳори дон экинлари билан қўшиб экиш мумкин.

"Милютинский-2" нави Республиканинг Самарқанд,

Жиззах ва Тошкент вилоятларининг лалмикор майдонларига экиш учун 1959 йилда районлаштирилган.

БЕДА НАВЛАРИ**"БАЙГУЛ" НАВИ**

Муаллифлари:
Д.П.Байгулов, Р.А.Алиев,
Н.А.Данилов.

Туши косасимон шаклда.
Пояси ўртача дағалликда,
ўсимликнинг баландлиги

85—90 см, шохланиши ўртача, баргланиш даражаси 48—52%. Тўдагули цилиндрсимон, гули тўқ бинафша рангда. Дуккаги ўртача катталиқда, спиралсимон ўралган, жигар рангда. 1000 дон дон вазни 1,8—2,4 г. Ҳосилдорлиги кўк поя бўйича гектаридан 65—70 ц/га, уруғ бўйича гектаридан 1,6 ц/га ни ташкил этади.

Экиш меъёри. Гектарига 14—16 кг унвчан уруғ ҳисобида.

Экиш муддати. Март ойи боши. Байгул нави Республиканинг барча лалмикор ерлари учун 1990 йилдан экиш учун районлаштирилган.

СЕҒДУИТИ Ғаллаорол филиали томонидан Хитой эртапишар нави билан Славян маҳаллий намунасини ўзаро частиштириб олинган дурагай-дан яққа танлаш усули билан яратилган.

"АРИДНАЯ" НАВИ

Муаллифлари:
Д.П.Байгулов, А.И.Егоров,
Н.А.Данилов.

Нав экиладиган кўк беда
типига мансуб. Бутаси тик
ўсади, тулланиши 16—19

поя, поясининг баландлиги 85—90 см, пояси туксиз, шохланган. Барги
ўртача катталиқда, тўқ яшил рангли, тескари тухумсимон шаклда
юмшоқ, барглашиши юқори даражада (50—55%). Тўдагули
цилиндрсимон, гули тўқ бинафша
рангда.

Уруғи ўртача катталиқда, жигар
ранг, 1000 дона уруғ вазни 2,2 г ни
ташқил этади. Яхши қишлайди,
қурғоқчиликка бардошли. Ўсиш
даври 65 кун.

Ҳосилдорлик кўк масса ҳисобида
гектарига 164 ц/га, кўк ҳолда пичан
54 ц/га, ва 2,4 ц/га уруғ беради.

Экиш меъёри. Ем-хашак
мақсадлари учун гектарига 10—12 кг, уруғлик учун 6—8 кг унвчан
уруғ ҳисобида экиш тавсия этилади.

Экиш муддати. Феврал ойининг охири, март ойининг боши.

Аридная нави Республиканинг барча лалмикор ерлари учун 1981
йилда экиш учун районлаштирилган.

СЕҒДЎИТИ Галлаорол филиали
томонидан Бахмал ёввойи беда-и билан
Милютин-1774 навини чапиштириб
олинган дурагайдан уч қарра негатив
танлаш орқали яратилган.

МУНЛАРИЖА

КИРИШ.....	3
СУҒОРИЛАДИГАН МАЙДОНЛАРДА ЮМШОҚ БУҒДОЙ НАВЛАРИ.....	5
«Санзар—4» нави.....	5
«Ёнбош» нави.....	6
«Ҳосилдор» (Санзар—8) нави.....	7
«Маржон» нави.....	8
«Дўстлик» нави.....	9
«Ғайрат» нави.....	10
«Бўзқалъа» нави.....	11
«Замин—1» нави.....	12
«Баҳор—1» нави.....	13
«Истиқлол—20» нави.....	14
«Саъд—2010» нави.....	15
ҚАТТИҚ БУҒДОЙ НАВЛАРИ	16
«Макуз—3» нави.....	16
«Истиқбол» (Мелянопус—170) нави.....	17
ЛАЛМИКОРЛИҚДА ЮМШОҚ БУҒДОЙ НАВЛАРИ	18
«Тезпишар» нави.....	18
«Красноводападская—210» нави.....	19
«Трекум—439» нави.....	20
«Оқ буғдой» нави.....	21
«Санзар—6» нави.....	22
«Зумрад» нави.....	23
«Кўкбулоқ» нави.....	24
«Бахмал—97» нави.....	25
«Бахмал» нави.....	26
«Истиқлол—6» нави.....	27
ЛАЛМИКОРЛИҚДА ҚАТТИҚ БУҒДОЙ НАВЛАРИ	28
«Леукурум—3» нави.....	28
«Марварид» нави.....	29
«Жавоҳир» нави.....	30
«Чарос» нави.....	31
СУҒОРИЛАДИГАН МАЙДОНЛАРДА АРПА НАВЛАРИ	32
«Ойқор» нави.....	32
«Каршинский» нави.....	33
«Болғали» нави.....	34
«Мавдоно» нави.....	35

«Гулноз» нави.....	36
«Хонақоҳ» нави.....	37
«Қизилқўрғон» нави.....	38
«Феруз» нави.....	39
«Ихтиёр» нави.....	40
ЛААМИКОР МАЙДОНЛАР УЧУН АРПА НАВЛАРИ	41
«Унумли арпа» нави.....	41
«Нутанс – 799» нави.....	42
«Лаамикор» нави.....	43
«Саврук» нави.....	44
«Югодар» нави.....	45
«Абу – Гофур» нави.....	46
МАХСАР НАВЛАРИ	47
«Милютин – 114» нави.....	47
«Ғаллаорол» нави.....	48
ЗИҒИР НАВЛАРИ	49
«Бахмал – 2» нави.....	49
НҲХАТ НАВЛАРИ	50
«Юдуз» нави.....	50
«Ўзбекистон – 32» нави.....	51
«Даззат» нави.....	52
«Жаҳонгир» нави.....	53
«Ирода – 96» нави.....	54
ХАШАКИ НҲХАТ НАВЛАРИ	55
«Восток 55» нави.....	55
«Восток – 84» нави.....	56
«Жасур – 98» нави.....	57
ЖҲХОРИ НАВЛАРИ	58
«Қандлик» нави.....	58
«Санзар» нави.....	59
ЯСМИҚ НАВЛАРИ	60
«Олтин дон» нави.....	60
ҚИЗИЛ ШУВОҚ НАВЛАРИ	61
«Мамгузар – 83» нави.....	61
БАРҒАК (ЭСПАРИҚЕТ) НАВЛАРИ	62
«Милютинский – 2» нави.....	62
БҒДА НАВЛАРИ	63
«Байгул» нави.....	63
«Аридвая» нави.....	64

шв 2019й

2280000

УЎК: 581.33(575.1)

КБК: 42.1я2

42.2я2

F19

СУФОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА ҒАЛАА ВА ДУККАКЛИ
ЎСИМЛИКЛАР ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ҒАЛЛАОРОЛ
ФИЛИАЛИДА ЯРАТИЛГАН БОШОҚЛИ, ДУККАКЛИ ДОН,
МОЙЛИ ВА ЕМ-ХАШАК ЭКИНЛАРИ НАВЛАРИ

КАТАЛОГИ

Масъул муҳаррир:

Ўрол НОРҚЎЗИЕВ

Техник муҳаррир:	Жавлон ШЕРАТОВ
Мусахҳиҳ:	Турсуной НОРҚЎЗИЕВА
Компьютерда тайёрловчи:	Жамшид СОАТОВ

"Сангзор" нашриёти, 130100.

Жиззах шаҳри, Сайилжойи кўчаси, 4-уй

Теришга 18.04.2013 йилда берилди. Босишга 10.05.2013 йилда рухсат
этилди. Қоғоз бичими 84х60 1/8. Офсет усулида чоп этилди. "Baltica
Uzbek" гарнитураси. Нашриёт ҳисоб табоғи: 4,12+0,04. Букортма 190.
Алади 150. Нархи шартнома асосида.

"Жиззах принт" масъулияти чекланган жамият босмахонасида чоп
этилди. Жиззах шаҳри, Сайилжойи кўчаси 4-уй.

серб 2023

